مارکس و ئەنارکیزم*-4- نوسینی Rudolf Rocker :

نوسینی : Rudolf Rocker
ساڵی 1925

و: زاهیر باهیر

بەشی چوارەم

مارکس وەک سەرنووسەری ڕۆژنامەی ڕینیش زایتونگ، (Rheinische Zeitung) کە یەکێکە لە ڕۆژنامە پێشڕەوەکانی دیموکراسی ئەڵمانیا، لەو ڕۆژگارەوە بە گرنگترین نووسەرانی سۆسیالیستیی فەرەنسا ئاشنا بوو ، هەرچەندە خۆی هێشتا پشتگیری لە دۆزی سۆسیالیستی نەکردبوو. پێشتر باسمان لەوە کردووە کە لە نوسینەکیدا ئاماژە بە ڤیکتۆر کۆنسیدرانت و پیێر لیرۆکس و پرۆدۆن (Victor Considerant ، Pierre Proudhon ، Leroux) دۆکات و گومانی تێدا نییە کە کۆنسیدرانت و پرۆدۆن ئەو مامۆستایانە بوون کە ئەویان بە سۆسیالیزم ئاکۆشاوە. بە هیچ گومانێک، کتێبی موڵکیەت چییە؟ کاریگەرییەکی سەرکی بوو لەسەر گۆشکردنی مارکس وەك سۆسیالیستێك. بەم پێیە لە گۆڤاری دەوریدا باسی پرۆدۆنی ئیلهامبەخش بە “خۆاگرترین و ژیرترین نووسەرانی سۆسیالیستی” ناودەبات[7] . لە ساڵی 1843دا کە سانسۆری بەرسسیا ‘ ڕینیشە زایتونگی’ (Rheinische Zeitung) بەدەنگ کرد، مارکس وەاتی بەجێهێشت و هەر لەو قۆناغەدا بوو کە بەرەو سۆسیالیزم هەنگاوی نا. ئەم گۆڕانکارییە لە نامەکانیدا بە نووسەری بەناوبانگ ئارنۆلد ڕوج (Arnold Ruge) تێبینی کراوە و تێنانێت زیاتریش لە بەرهەمەکەیدا بە ناوی “خەزانی پیەرز، ڕۆخنەیەك لە ڕۆخنەی ڕۆخنەگرانە” کە بەیەکەوە لەگەڵ فرەدریك ئەنگڵس بەاویکردووەتەوە، تێواو دیار و بەرچاوە. کتێبەکەی ساڵی 1845 ی بە ئامانجی جێدەلکردن لە دۆزی ئەو مەیلە دژەکیەت کە بیرمەندی ئەڵمانی برۆنۆ باوەر (8] (Bruno Bauer سەرکایەتی دەکرد. سەرەڕای بابەتە فەلسەفییەکان، کتێبەکە باسی ئابووری سیاسی و سۆسیالیزمیشی کردووە و بە تایبەتیش ئەم بۆشانەن کە لەیدا پەیوەندییان بە ئەمەوە هەیە.

لە هەموو ئەو بەرهەمانەی مارکس و ئەنگڵس چاپیان کردووە، ‘ خەزانی

پیرز' [The Holy Family] تاکە بەرهەمە کە وەرنەگەڕاوەتە سەر زمانەکانی دیکە و سەرچاوەیەکی گرنگە بۆ ناسینی بیرکردنەوەی مارکس و ئەنگڵس، بەهاندانی حزبی سۆسیالیستی ئەڵمانی، لەگەڵ ئاوسینەکانی دیکەی سانی سەرەتای خۆیان وەك سۆسیالیستە چالاکەکان 'خۆزانی پیرزیان' بناوکردووە، بەڵام ئەمە دوای شەست ساڵ لە دەرچوونی بە یەکەمجار ئەنجامدرا. هەروەها هەکارەکی دیکەش بناوکردنەوەکەیان بە کەسانی موتەمەکین و پسپۆڕان بوو، بۆ پێیەی کەینی بە کرێکار زۆر گران بووە. جگە لەوەش، پرۆدۆن ئاوەندە نەناسراو بوو لە ئەڵمانیادا، تەنیا زۆر کەم کەس دەرکیان بەوە کردووە کە کڵێنکی گەورە لە نێوان ئەو بۆچوونانەی کە مارکس لە یەکەم جاردا لە سەر ئەو و نوسینەکانی دەریبڕیون و ئەو بۆچوونانەی کە دواتر هەیبە.
لەگەڵ ئەوەشدا کتێبەکە بە هوونی گەشەسەندنی سۆسیالیزمی مارکس و ئەو کاریگەرییە بەهێزە نیشان دەدات کە پرۆدۆن بەسەر ئەو گەشەسەندنەدا هەیبووە. لە کتێبی 'خۆزانی پیرزدا' مارکس دان بەوەدا دەنێت کە پرۆدۆن هەموو ئەو شایستەیانەی/ تایبەتمەندییانەی هەیە، کە دواتر دەکرا مایەی باياخ و ێینمایی بێت بۆ مارکسییەکان.

با بزانین لەم بارەیەوە لە لاپەڕەی 36دا چی دەڵێت:
"هەموو دیراسەکان لەسەر ئابووری سیاسی، موڵکییەتی تایبەتی بە شتەکی ئاسایی وەردەگرن و حاشا هەڵنەگرێ، ئەم بنەما بنەڕەتییە بۆ ئەوان ڕاستییەکە جێی مشتومە نییە کە هیچ لەکەینەوەیەکی زیاتری بۆ تەرخان ناکەن، لە ڕاستیدا ڕاستییەکەی کە قسەی لەسەر دەکرێت تەنها "هەکەوتە " ، وەك ئەوەی'سەی' (Say) ساویلکانە دان بەوەدا دەنێت [9] . بەڵام پرۆدۆن لەکەینەوەیەکی هەڵخەڵەتێنەری دەکاتە یەکەم لەکەینەوەی یەکلاکەرەوە و بەبەزەیی و لە هەمان کاتدا زانستیی لەسەر بنەمای ئابووری سیاسیی، موڵکییەتی تایبەتیی. ئەمە ئەو پشکۆتنە زانستییە گەورەیە کە کردوویەتی، پشکۆتنێک کە شەشەک لە ئابووری سیاسیدا دەکات و بە یەکەمجار زانستێکی ڕاستەقینەی ئابووری سیاسی دەکاتە مومکین . کتێبەکەی پرۆدۆن ' موڵکییەت چییە' بە ئابووری سیاسی مەدڕن هێندەی کارەکانی' سیەس' گرنگە کە ' سیەم ئیستایتە'*** (The Third Estate) بە سیاسەتی مەدڕن".
جێگای سەرنجە کە ئەم قسانە بڕاورد بکەین لەگەڵ ئەوەی کە مارکس دواتر لەبارەی بیرمەندی گەورەی ئەنارکیستەوە دەیگوت. لە کتێبی 'خۆزانی پیرزدا' سەبارەت بە کتێبەکەی پرۆدۆن 'موڵکییەت چییە؟'

دۆیت یەکەم شیکاری زانستییە بۆ مۆکیەیەتی تایبەتیی و ئەوەی کە ئەگەری دروستکردنی زانستێکی ئاستەقینەی لە ئابووری نیشتمانییەوە کردەوە. بەڵام لە نامە مەشوورەکەی کە بۆ مردنی پڕۆدۆن بە سۆزیالدەمۆکرات-ی نوسی ،(Sozialdemokrat) هەمان مارکس ئیدعای ئەوە دەکات کە لە مۆژوویەکی زانستی تەواوی ئابووریدا ئەو کارە بەدەگمەن باسکردنێک هەڵدەسەنگێنێت.

درێژی هەیە..

.....

*وەرگێڕانی ئەم وتارە بۆ مەبەستی چڵەحانەی نەوانی مارکسیستەکان و ئەنارکیستەکان نییە بەڵکو بۆ ڕوونکردنەوە یا تێشك خستنە سەر هەندێك لایەنی تاریکی دوو کەسایەتی زۆر گەورەیە کە مارکس و پڕۆدۆن . بەتایبەت مارکس کە مارکسییە کوردەکان بۆ ئاگای ئەوە نین کە مارکسی لاو ، لاوەکی یاخیی ، کۆمۆنیست بووە، بەڵام مارکسی بۆ تەمەن ڕادیکالییەکەی وردە وردە کاڵ دەبێتەوە تا ئەو جێیەی کە خەباتی پڕۆلیتاریا بەرەو پڕۆلەتاریزم دەبات .
بۆیە ای من زۆرووری کە مارکس وەکو خۆی کە بووە ببینین، نەك وەکو ئەوەی کە دەمانەوێت .

*** پێش شۆڕش، کۆمۆنی فەرەنسی بەسەر سێ ڕیزبەندی / پۆلینە یان ئیستێیتەکانی پاشایەتیدا دابەش بوو بوو – ئیستێیتی/ پۆلینەی یەکەم (قەشە و کاهین و ڕۆحانییەکان)، ئیستێیتی/ پۆلینەی دووەم (نوبەلاکان / ئەشراف) و ئیستێیتی/ پۆلینەی سێیەم(خەڵکانی ئاسایی) کە دژ بە پاشایەتی و دەسەڵاتداران بوون کە نزیکەی 27 ملیۆن کەس ژمارەیان بوو، واتە لەسەدا 98ی دانیشتوانی فەرەنسای ئەو کاتە. ئەم ئیستێیتە کە لەو دوانەی تر ژمارەیان زیاتر بوو بەڵام لەبەرچاو ون بوون واتە لە ڕوی سیاسییەوە حسابیان بۆ نەدەکرا، نوێنەرایەتی نەبوو لە حکومەتدا و هیچ کاریگەرییەکی لەسەر حکومەت نەبوو. ئەندامانی ئیستێیتی سێیەم لە سوالکەر و کەبەری تەکۆشەرەوە تا دەگاتە پیشەکاران و کرێکارانی شار؛ لە دوکاندار و چینی ناوەندی بازرگانییەوە تا دەوڵەمەندترین جوتیاران و دوکانداران و بازرگانانی بچوك. سەرەڕای قەبارەی گەورەی ئەم بەشە و گرنگی بینینی ڕۆیان لە ئابووریدا، تاڕادەیەك هیچ دەسەڵاتێکی لە حکومەت یان بەیاردانی ڕۆژمی ئەو کاتەدا نەبوو. بێزاری و ناڕەزایی و ئازارەکانی ئەم بەشە لە خەڵکی، بوونە هۆکاری سەرەکی شۆڕشی فەرەنسا.

Rheinische Zeitung, 7 January 1843. [7]

[8] B. Bauer : بی.باوەر یەکێک بوو لە ئەندامە بەئەمەکەکانی بازنەی بەرلین "ئازاد"، کە کەسایەتییە دیارەکانی جیهانی بیری ئازادی ئێمانی (نیوەی یەکەمی سەدەی نۆزدەهەم) لەوێدا دەبینرا. کەسایەتییەکانی وەک فەیرباخ، نووسەری کتێبی جوهەری مەسیحیەت، کە بەرهەمێکی قووڵی بەدینیە، یان ماکس ستێرنەر، نووسەری کتێبی ئیگۆ و خۆی. بیری پاوانخوازانەی کارل مارکس لەگێڵ بیرکردنەوەی ئازادی بی.باوەر و هاوێکانیدا لە بەیەکدادانداا بوو. لە نەویاندا نابەت ئی.باوەر لەبیر بکەین، کە کتێبێکی Der Kritik mit Kirche und Staat [ڕەخنەیەک لە کەنیسە و دەوڵەت] بوو بە تەواوی، لەلایەن دەسەڵاتدارانەوە چاپی یەکەم 1843 دەستی بەسەردا گیرا و سووتێنرا . چاپی دووەم (بەرن، 1844) بەختی باشتری هەبوو. بەڵام نووسەر خۆی نا، بەهۆی بیرکۆ دژە دەوڵەت و دژە کەسایەتییەوە تەنها سزای بەسەردا سەپێندرا و زیندانیکرا. (تێبینی سەرنوسەر.)
[9] J. B. Say, ئابووریناسێکی ئینگلیزی ئەو سەردەمەیە کە بەرهەمە تەواوبووەکانی ماکس ستێرنەر وەریگێڕاوە بۆ زمانی ئێمانی. فەیبای کارل مارکس بە بیرمەندی ئینارکیستی فەرەنسی (وەک دەزانین هەژاری فەلسەفەی ڕەخنەیەکی بەردەوامە لە فەلسەفەی هەژاری پرۆدۆن) یان بە ئازادبیرانی ئێمانی (کتێبی بەرفراوانی بەگێڕنامەکانی سۆسیالیزم هەوێکی بەهودە و پڕکێنیناویە بە ئەوەی کەمێک لە(زە ئیگۆ و خۆی – ماکس شتێرنەر)، هەروەها دژی ئەم کەسانەی ئاپۆیەو، کە لەو کاتەدا زۆر باسی لێدەکرا لەلایەن هەر کەسێکەوە کە ڕەخنەی لە دەوڵەت بوو و هەوڵی ڕزگاربوون لە ستەمکارییەکەی دەدا.
(تێبینی سەرنوسەر)

.....

شانۆیی: مریدا لەکوێیە؟.. نووسینی: زاهیر عەبدوڵڵا و لاسی فرانزین

کۆریگراف: ئاسۆ ئەن ئاستریەم
دانس: ئاسۆ ئەن ئاستریەم

لویس کڤاربی
موسیک: العاطي اللہ حسن
دەرهێنانی: زاهیر عەبدەش
ئەکتەرەکان:
لاسە فرانزین
لویس کڤاربی
ماجدولین الیوسفي
نسرین اسموني
اسامە الهواویر
عزیزلحسایني
سفیان انغور
المهدي عبد الجلیل نعیمي
ئەم بەرهەمە بە هاوکاری کۆمەڵەی Zåll Kultur Förening و جمعیە فضاء الإبداع للسینما والمسرح. بوو
بەرهەمهێنەری بەرهەم: عبدالفتاح الدیوري
بەرهەمهێنەری هونەری: فاطمه الزهره الهبطي
بەرهەمهێنەری ئاگایەندان: سارة السفیاني

شانۆیەکە لە شاری فاس لە وەاتی مەگریب نمایشکرا. ئەم شانۆیە، نمایشکی سەما و گۆرانی ئامێز بوو، بە هەر سێ زمانی عەرەبی مەگریبی، فەرەنسی وئینگلیزی دیالۆگەکان دەوترا.
ناوی شانۆیەکە لە خاتوونکی شاعیرەوە وەرگیراوە، مریریدا خاتوونکی بەربەری بووە. هەر زوو بە منداڵی داویانو بەشوو، بەڵام پاش ماوەیەک لە مەردەکەی جیا دەبێتەوە.
لە سزانیخانەیەک سەرتا گۆرانی دەڵێت و، دەبێت بە گۆرانی بێژکی گۆڕەک و هەنراوە دەهۆنێتەوە. شاعیرکی نەخوێندەوار، بەڵام لە ئاستی باڵادا، بەدەماو دەم وبەزارکی شیعری دەگوت. زۆر بەووردی وەسفی سروشتی کردووە لە هەنراوەکانیدا.
مەلەکوتی مەغریب ئەوسا لە ژێر کۆنیالی فەرەنسادا بووماەستایەکی وانەی زمانی فەرنسی بە نەوی ناوەنی ئاڵۆج، کە دەوڵەتی فەرەنسا لە شاری دمنات دایمەزراندبوو.هاتوو چۆی خانەکە دەکات، عاشقی میریریدا دەبێت، هەر بەهۆی بەهۆی عەشقی ئاوەوە خۆی فڕی زمانی زمانی ئەمازیغ دەکات. لەبەر ئاوەی ئاڵۆج ماەستای زمانی فەرەنسی و شاعیر و توێژەر بووە، سەر سام بووە بە شیعرەکانی مریریدا هەندێک لە هەنراوە زارکیەکانی مریریدا کەدەکاتەوە وەریدەگێڕێتە سەر زمانی فەرەنسی و لە دیوانێکدا چاپی دەکات بە نەوی گۆرانیەکانی تاسوت

مریریدا بەرگریکارێکی تەواوی مافەکانی ژنان بوو، هەوڵی بەرز ڕاگرتنی کولتووری بەربەری دابوو، ئەو داوای ئەوەی دەکرد با ژنان داوای مافی خۆیان بکەن. بە گژ کولتووری داگیری کاری و باوک سالاریدا بوەستنەوە، بەردەوام جەری هەوڵدان و خەباتی ئەو زەر جیوازتربوو. ئەو بانگەشەی ئەوەی دەکرد با ژنان هەوڵ نەدەن بچن بە قوتابخانە، و فەری زمانی داگیرکەران ببن، ئەو بە ژنانی دەوت دەبێت ئەوە تەنها بەزاری ئەمازیغی بدوێن، ئەگەر بچنە قوتابخانەو زمانی عەرەبی و فەرەنسی فیر بن ئەوا کاریگەری لەسەر ئەوە دەبێت و فەرهەنگی خۆتان بیر دەچێتەوە.
هاوکات لە لەگەڵ باسکردنی ژیانی مریریدا، باس لە کارین بەیی Karin Boye دەکرا ئەو بەشەی ژیانی کە ئەویش شاعیرێکی بەناوبانگی سویدی و داکۆکیکاری مافی مرۆڤ بوو، هەردووکیان هەم مریریدا و هەم کارین بەیی، لە هەمان ساەدا لەدایکبوون، مریریدا لە هەمان ساەدا کارین بەیی خۆی دەکوژێت و مریریدا دایارنامەنیت و کەس نازانێت چی بەسەر هاتووە.
کۆتایی نمایشکەش هەم مریریردا و هەم کارین بەیی لەگەڵ دەستخۆشکەکانیدا گەرانی ژن ژیان ئازادی دەکەنەوە.
شایەنی باسە، زەرەک لە هونەرمەندە ناودارەکانی وڵاتی مەگریب ئامادەی نمایشەکە بوون، بووە جێی ڕێزامەندیان.

أين مريريدا ؟
تحت إشراف: زاهر ابا راش
مع
أوسه ان او ستريوم
لوين كفاري
لارس فرانس
ماجدولين اليوسفي
نسرين اسيوني
أسامة لوواوير
عزيز لحسابني
سفيان أنفور
المهدي عبد الجليل نعيمي
مع سيقن
العاطي الله حسن
9أيار 2023 بالنادي الرياضي القاسمي

لە پراوێزی پێشنیاری یەکگرتنەوەی گۆران و یەکێتیدا!.. عوسمانی حاجی مارف

هەڵبژاردنی ئەم جارەی پەرلەمان کە بڕیارە لە ١٨/١١/٢٠٢٣دا بەڕێوەبچێت، لە هەلومەرجێکی تایبەتیدا لایەنە سیاسیەکان ناچارکراون کەیان ئامادەبکەن بۆ ماماڵەکردن لەگەڵ

پەداویستیەکانی ئەم هەڵبژاردنەدا، کە بە خۆشیان ناشن نیە دەرگیری کام بڕیاری سیاسی دەبن و ئایندەی پێگەی سیاسیان لە کوێدا دەگیرسێتەوە و چییان بەسەر دێت. ئەم دۆخە لەو شوێنەوە ناچاریە بڵیان کە هەنگاو بەداوی هەنگاودا، دەبینین پێگەی حکومەتی هەرێم لە سایەی حکومەتی عیراقدا بەدەستهێنات ترو بچوکتر دەبێتەوە، واتە هەڵبژاردنی ئەمجارە هەوڵدانێکە بۆ بەرەکردنی ئەو دۆخە نالەبارەی دەرگیری لایەنە سیاسیەکانی هەرێم بووە، دەبێت کاردانەوەیەکیان هەبێت.
ئەم ناچونەی هاوسەنگی هێزەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی، پاش ٣٠ساڵ زیاتری ڕەنی نەرمنیانە، لە هێڕمانی کەمەگۆ بە بیری دەمارگیری نەتەوەیی و داگیرکردنی کوردستان بە دەستهاتی میلیشیایی، کە جارێک نمونەی ناڕەنگدانەوەی ئەزمونێکی بن بەست و شکستخواردو بون لە بەرەوپێشبردنی کەمەگەدا، نیشان ویست و نیشان توانی دابینکەری دۆخێک لە ئارامی و ئاسودەیی سیاسی فەراهەم بهێنن.
گەورەترین کێشەیەک کە لە هەگبەی حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتیدا نەگەیشتە ئاکامێکی یەکلایی کەرەوە، هەرگیزیش یەکلایی کەرەوە نابن، نەتوانین و نەویستنی دامەزرانەدنی "دەوڵەت"، دەوڵەت لە جوگرافیایەکدا کە سی ساڵ زیاترە حوکمرانی تێدا دەکەن. ئەم حاڵەتە گەورەترین گرێ کوێرە و ئاستی نزمی تێواوی مێژوی هەسورانی سیاسی بەرجەوازی کوردە، هەر بۆیە هەمیشە زەلیل و پاشکۆ و ملکەچی بەرژەوەندی سیاسی دەوڵەتانی تر بون.
ئەم واقعیەتە لاسەنگە، پێگەو پراتیک و سونەتی تێواوی حزبە ناسیونالستەکانی کوردستانی خستەتە ناو یەک چوارچێوەوە، کە لە هەمان کاتدا هەمیشە کاریگەری تێواویان لەسەر بڕیە نەگەیاندنی حەتمیەتی یەکێیزی وپەرشوبڵاوی خەیان و گێژاوی سیاسی داناوە.
گەورەترین پاڵەوانی ئەزمونی مەیدانی فەراهەم هێنانی ناجێگیری و گێژاوی سیاسی لە کوردستاندا، ئاشکرایە کە بەمەری جێگا پەنجەی پارتی و یەکێتی، بە مەری بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی، لەسەر تێواوی کارەسات و هەوداوە دژی ئینسانیەکاندا واژەکراوەو مێژویەکی تاڵەخ بە ناوچەوانیانەوە.
جیابونەوەی گۆران لە یەکێتی و دواتر هەسورانی سیاسی بزوتنەوەی گۆران، نمونەیەکی ترە لە بڕجەستەکردنەوەی درێژدان بەهەمان هەڵشتنی تورکەی خۆقاندنی کارەساتکانی بزوتنەوەی کوردایەتی، کە گۆران جگە لە پێکهێنانی دۆخێکی تەماوی ناڕەشنی کاتی بۆ ئومێددان، شتێکی تریان نەکرد، دواتر دیمان کاریگەری بڕیاو مەینەتیەکان بەسەر ژیان و گوزەرانی کرێکاران و زەحمەتکێشان و خەڵکی بەشمەینەتی کوردستاندا تیژترو قوڵتر بونەوە، چونکە

بزوتنەوەی گەلان جگە لەوەی لە دایک بوی ێیزی هەمان چوارچێوەی نەوەکانی بزوتنەوەی کوردایەتیە، لە هەمان کاتدا نمونەیەکی کۆنەپەرستترو مەترسیدارترە لە ناو پەکهاتەی ناسیۆنالستی کورددا، هەر بۆیە خەڵکی کوردستان شانسی باشیان هەنا کە ئەم هێزە بە زویی دامرکایەوە و شکستی خۆی سەلماند.
یەکێتی نیشتمانی کە ئێستا لە لوتکەی قەیرانی سیاسی و دەخڵکی نالەباردایە، لە چوارچێوەی ئەو ئاڕاوگەیە سیاسیانەی لە ناوچەکەو کەشەکانی لە گەڵ پارتیدا دەرگیرە، کێشەی بەردەم پەگەیەکی زۆر نزمتر لە نێو هاوکێشە سیاسیەکاندا، بەتایبەتی کێشەی نێو دوو یانەکەو لە پێوەندی نێوان حکومەتی هەرێم و حکومەتی عێراقدا، زەحمەتە بتوانێت جێگایەکی سەرەخۆی گونجاو بە هەر بۆیارێکی سیاسی و پێوەندی دیبلۆماسی لە گەڵ پارتی و حکومەتی عێراقدا پەیدا بکات، بە کوردیەکەی لە حاڵەتێکی دەشداماندا چاوەڕوانی ئەوەیە لەوە زیاتر بچوک بونەوەی خۆی قەبوڵ نەکات، گەر دەخڵکە یارمەتی بدات.
هەروەک لەسەرەتادا دەربارەی بەڕێوەچونی هەڵبژاردنی ١٨/١١/٢٠٢٣ ئاماژەمان دەستنیشان کرد کە لە دەخڵکی تایبەتدا لایەنە سیاسیەکان ناچارکراون خۆیان ئامادەکەن، ئەم هەڵبژاردنە بە یەکێتی نیشتمانی بارگرانیەکی زیاتر دەخاتە سەر دەورو پەگەی سیاسیەکەی، گەر نزانێ و نەتوانێ بە پاراستنی پەگەی سیاسی لە بەرامبەر پارتی و گەمەی سیاسی لەگەڵ ئەوداوکاندا باش بجوڵێتەوە، یان بە مامەڵەیەکی گونجاوتر ڕوبەڕوبونەوەی هەلومەرجێکی تازە لە خۆی نیشان نەدات، ئەوە حەتمیە کە دەکەوێتە بەردەم ئایندەی خەسارەتێکی زیاترو مەترسیدارترەوە، لەم سەنگەیەوە یەکێتی کێشەی بەردەم حاڵەتێک، نە بەشداری لە هەڵبژاردن و نە بایکۆت بەرامبەر هەڵبژاردن، ئاسایەکی ئون ناخاتە بەردەم ئایندەی پەگەی سیاسی و ڕێی لە نێو ئاڕاوگەکاندا. هەر بۆیە بۆیاردان لەسەر بەشداری لە هەڵبژاردندا بە بە ئامادەبونێک کە نیشانی بدات هاوکێشەکە تا ئاستێك ئەتوانێ زیانی تیا نەکات، دەکەوێتە بەر چارەنوسێکی نادیار و دڵەاندنەکی گەورەوە.
ئەم هەوڵەی سەرکی ئێستای یەکێتی نیشتمانی بانگەوازی بە دەکات کە دەڵێت"یەکیتی بە هەموو شێوەیەک ئامادەیە بە هەنگاونان بەرەو ڕێکەوتنێکی نوێ و یەکگرتنەوە لەگەڵ گەلان"، فەڕەدانی ئەم کارتەو کردنەوەی ئەم دەرگا سوزە، هەرچەندە قسەی سەرپێی و نافەرمیە،لەو هەوانەیە کە بافە دەیەوێت هاوسەنگی هێزەکەی لەو هەڵبژاردنەدا بەهەر شێوازو بەهایەک بووە ساغکاتەوە، بە ئەمەش پێنا بە گەلان دەبات، بەڵام لە چەند ساڵی ڕابردودا پەگەیەک کە گەلان لە ئاستی

ەی هەڵبژاردنی نیشانیدابن، جگە لە گەنجانەوەی بەردەوام بە دواوە خوسارەکی گەشبینی بە لایەنگرانی نیە، گەنجان ئەستا جگە لە کاریکاتێری هەرەس و پەرشوبڵاوی شتێکی تری پێوە دیارنیە.
بە مانایەک ئەو بانگەوازەی بافڵ دەیەوێت ڕەگەزێک بە ڕزگاری یەکێتی لەو قەیرانەی دەرگیری بوە پێیداکات و پێداچونەوە بە دەستەکان و تەڕاوکانی یەکێتیدا بکات، هەر لەسەرەتاوە ئاشکرایە خەریکە پاڵ بە دیوارەکوە ئەدات، کەبناغەکەی سەرئاوی لافاوەکی لیخن کەوتوە، گەنجان کاتی خۆی توانی هاوسەنگی یەکێتی بشکێنن، بەڵام گەنجانی ئەستا ناتوانن هاوسەنگی یەکێتی ڕاست کاتەوە.
بەجیا لەوەش پێناچێت گەنجانیش بەنیاز بێت خۆی بخاتە ناو گۆڕاوی ئایندەیەکوە، کە نایانشنۆ، لە کاتێکدا یەکێتی نایانشنۆ چۆن لەو زەلکاوی تێیکەوتوە بێتە دەرەوە، ئیترئەم بانگەوازەی بافڵ بە یەکگرتنەوەیان هیچ کۆکەکی بە گەنجان نابێت جگە لە کۆتایی هێنان بەتەمەنی هەسورانی سیاسیان بە ناوی گەنجانەوە.
یەکگرتنەوەی گەنجان و یەکێتی لەهەر ئاستێکدا بێک بکەوێت، بەجیا لەوەی کاریگەری لەسەر هەستانەوەی هاوسەنگی یەکێتی نابێت، لایەکی تریوە ئایندەیەکی تەواو تاریخ دەخاتە بەردەم ئەو هەسوراوانەی تا ئەستا لە گەنداندا کارێک دەکەن. لەهەمان کاتدا یەکێتیش دەکەوێتە ناو قەیران و گۆڕاوێکی زیاتر لەوەی کە ئەستا تیایدا دەژی، کەسەری خۆی و گەنانیش دەکات بە قورا.
یەکێتی نیشتمانی لەم دەخی ئەستادا یەک ڕەگەز لە بەردەمیدایە کەئێگەری فرسەتی پاراستنی مانەوەی خۆی بپارێزێت، جا گەنجان لەگەڵیا پێک دێت یان نا، قەبوڵ کردنی ئەو قەدەرانەیە کە پارتی لە ئەستادا مامەڵەی لە گەڵ حکومەتی عێراق و هەلومەرجی پاراستنی سەرمایەگوزاری و جۆرێکی تر لەتاڵانچێتی خۆی ڕێکدەخات، چونکە یەکێتی هاوشان وهاوکاری تەواوی پارتیە لە داسپاندنی حکومەتی دژی خۆیدا، هەر بۆیە ناچارە پشوازی لە پێیامەکەی بارزانی بکات و بڕواتە ناو هەڵبژاردنەکانەوە پوویست ناکات پێزی بڕژەوەندی خۆی بجونێوە.

کۆمۆنیزمی کرێکاری و بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان.. دیمانەی خەلیل کەیوان لەگەڵ حەمید تەقوایی

وەرگێڕانی کاوە عومەر

ئەم بابەتە لەسەر بنەمای چاوپێکەوتنێک لەگەڵ کۆنا جدید وەرگیراوە

خەلیل کەیوان: سەرەتای ئەو سنووردارکردنانەی کە لایەن حکومەت و پەتای کۆرۆناوە دروستکرا، ئەمسا بەبۆنەی ٨ی مارسەوە کار و چالاکیی بەرفراوان ئەنجامدرا. هەوا و ئاپۆرتەکان ئەوە دەردەخەن کە لەسەر ئاستی کۆمەڵایەتی و جەماوەری خاڵێک ڕێزیان لەم ڕۆژە گرتووە و پیرۆزبایی یەکتریان کردووە. چالاکیی جەراوجۆر و زۆر لە دۆڕاوی وێات و هەروەها لە فەزای مەجازی و لە شەقامەکاندا ئەنجامدرا. لە ڕۆژی جیهانی ژناندا جارێکی دیکە پرسی چەوساندنەوەی ژنان لە ئێراندا بە شێوەیەکی بەرفراوان تیشکی خرایە سەر. دەخی بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران چۆنە؟

حەمید تەقوایی، ئەمسا چەند لێدوانێک لایەن ڕێکخراوە کرێکارییەکان، مامۆستایان، خانەنشینان، و ڕێکخراوەکانی داکۆکی لە مافەکانی ژنان بەاوکرایەوە. چالاکوانان و کۆسایەتییە ناودارەکانی ئەو بزووتنەوانە پەیامیان بۆ دەکردەوە. کۆبوونەوە و ڕاوەستەکان لە تاران، مەشهەد، کەرەج، بندەری ئەنزەلی، کرماشان، ئەهواز، شارەکانی کوردستان و ژمارەیەک لە شارەکانی دیکە بڕۆوچوو. لە تاران لە پارکی ساعی کەمێک لە ژنان سرودی یەکسانییان دەوتەوە و لە مەشهەدیش کەمێک لە ژنان بە لافیتە دژ بە هەڵاواردنی جندەری هاتنە سەر شەقام. چەندین کلیپ لە سۆشیال میدیا بەاوکرانەوە و چەندین سیمینار و مەزگرد بڕۆوچوو. من ویستم پرسیارتان لە بکەم سەبارەت بەم چالاکییە بەرفراوانانەی کە تەنها بەشکیانم باس کردووە، هەستەنگاندنتان بە ٨ی مارسی ئەمسا چییە و تایبەتمەندییەکانی چۆن دەبینن؟

حەمید تەقوایی: بۆ ای من ٨ی ئازاری ئەمسا تەواو جیاواز بوو لە

ساڵانی پێشوو. ئەمش بۆ مانایەی کە دەکرێ بڵێین ڕۆژی جیهانی ژنان لە ئێران بۆتە ڕۆژی ناڕازایەتی سەرتاسەری و ئاهەنگگێڕانی گشتی و جەماوەری، جگە لەو چالاکییانەی کە ئاماژەت پێدا، پەیامی دایکانی دادخواز و دایکانی قوربانیانی هەرشی تۆراب پرژزاندن ، هەروەها کەسوکاری قوربانیانی فڕۆکەکە،کە کە پەیام و کلیپێکی شکڕیان بۆاوکردوە،ئاماژە پێ بەدەم هەروەها گرووپە داکۆکیکارەکانی مافی ژنان لە سنە و سەقز لە بەیارنامەی ڕوون و ڕادیکاڵدا خوازیاری نەهێشتنی هەڵاواردنی جێندەری بوون و چەندین داواکاری یەکسانیخوازانەیان وروژاند.

بەڵام ئەمساڵ نەک هەر چالاکوانان، بەڵکو خەڵکی ئاسایش بۆخۆرهاتنی ٨ی مارسیان کرد و پیرۆزبایی ڕۆژی جیهانی ژنیان لێ یەکتر کرد. هەروەها دامەزراوەی شارەشی ژنان و تەکۆشەرانی حیزبەکەمان چەندین پەیامی پیرۆزباییان پەگەیشت. بەم مانایە ٨ی مارس نەک هەر وەک ڕۆژی ناڕازایەتی بەرامبەر هەڵاواردن، بەڵکو وەک ڕۆژی ئاهەنگگێڕانی سەراسەی و یادکردنەوەی پێگەی ژن لە کەمەگادا جێگیر بووە و دامەزرا.
ساڵانێکی زۆرە کەماری ئیسلامی هەوڵی سەپاندنی ڕۆژی لەدایک بوونی فاتیمەی وەک ڕۆژی ژنان بەسەر کەمەگە داوە. لە لایەکی دیکەوە هەزە ڕاستەوەکانی ئۆپۆزسیۆن دەیانەوێت ڕۆژی لەچک پە فەیدانی ڕۆژاخانی بکەنە ڕۆژی ژنان. ٨ی مارسی ئەمساڵ هێندەی تر نیشانی دا کە ئەو هەوڵانە بە ئاکام بوون و ٨ی مارس بەنەیەکە کە لەگەڵ مۆژووی چەپ و سۆسیالیستیدا بە تەواوی لە کەمەگادا جێگیر بووە.

ئەمش ئەوە دەردەخات کە ئەو هەوڵانەی دەیانەوێت بزووتنەوەی ژنان بشوێنن و بەڵادا ببەن بە بەرگریکردن لە دەسەڵاتی پاشایەتی یان ئیسلام، لەسەر ئاستێکی کەمایەتی فراوان ڕۆتکراونەتەوە.
هەشتی مارس لەگەڵ بزووتنەوەی کرێکاری و بزووتنەوەی سۆسیالیستی تێکەڵ بووە. هەشتی مارس ئەو ڕۆژەیە کە ئاڵای ڕزگاریخوازی ژنان لە لایەن بزووتنەوەی کرێکاریەوە هەڵگرا و ئەم ڕۆژە لەلایەن سۆسیالیستکانەوە وەک ڕۆژی جیهانی ژن ناسێندرا. قبوڵکردنی ئەم ڕۆژە لەلایەن کەمەگاوە، ئاماژەیکی تری فراوانبوونی گوتاری ڕادیکاڵ و چەپ و ڕەخنە و ناڕازایەتیە لە کەمەگادا.

لە ئێران ئەمڕۆ لە سەرەتای سەرهەڵدانی ڕۆژیمی ئیسلامییەوە، ڕۆژی ٨ی مارس ڕۆژی ناڕازایەتی بەرامبەر بە ژنکوژیی حکوومەت بووەلە گۆشەنیگای چەپ و ڕادیکاڵەوە. به تایبه تی ئه مساڵ سەرەڕای پرسی

کۆنا و دە ستگیری و سە کوتکردنی کۆماری ئیسلامی شا هیدی چالاکییە کی بە فراوان بووین و ئە مە دە بێ بە هە نگاوێکی گە ورە بۆ پێشە وە هە ژمار بکرێت. هەنگاوێک بۆ پێشەوە نێک تەنیا لە بزووتنەوەی ژنان بەڵکو لە بزووتنەوەی جەماوەری بۆ ووخاندنی کۆماری ئیسلامی.

خەلیل کێوان: جگە لەو چالاکییە بەرفراوانەی کە لە کۆمەڵگادا ڕوویاندا، ئەمسا حیزب زۆر چالاکتر بوو لە ڕابردوو. چ چالاکیێکی مەیدانی لە ئێران و دەرەوەی وڵات و چ چالاکییەکی سۆشیال میدیا وەک کلیپ، بەیاننامە، سیمینار، مۆزگەردو هتد. ئایا حیزب چالاکتر بووە یان ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ کەشوهەوای گشتی کۆمەڵگا؟
حەمید تەقوایی: بەرفراوانبوونی چالاکییەکانی حیزب بەهۆی هەردوو فاکتەرەوەیە. لە لایەک کۆمەڵگا خەریکە ڕادیکاڵتر و ناڕازیتر دەبێت. خەڵکێکی زۆرتر و زیاتر لە هەموو دەرفەتێکدا دێنە گۆڕەپانێکە بۆ ناڕەزایەتی دەربڕین بەرامبەر بە هەڵاواردن و نایەکسانی و یەکێک لە بە ئابڕوترین و گەورەترین جیاکارییەکان بە مافی ژنانە لە کۆمەڵگادا. ٨ی مارس دەریخست کە بەشێکی زۆری خەڵک چالاکتر و ڕادیکاڵتر بوون و شیعر و داواکاری ڕادیکاڵ و تەواو ئینسانی و بنەڕەتی وروژێنەران بۆ بەرەنگاربوونەوەی هەڵاواردنی جێندەری. ئەمە بۆ حیزبی ئێمە کە هە میشە خە باتکارێکی چالاک بووە لە دژی ئاپارتایدی سێکسی و هە موو جۆرە جیاکارییە کی دژ بە ژنان و هە میشە لە پێشەوانی هەشتی مارسکاندا ئامادەی ژگاریخوازی ژنانی هە کردووە و ناڕەزایەتیی دە ربڕیوە لە بە ڕامبەر ئە و نادادپەروەرییە لە ڕادەبەدەر ی کە لە لایە ن ئیسلام و کۆماری ئیسلامیە و تەواوی سیستەمی سەرمایەداری وە بە سەر ژناندا سەپێنراوە، هەلومەرجی لەباری بۆ فراوانکردنی چالاکییەکان دابین کرد. نەبزی حیزب لەگەڵ نەبزی کۆمەڵگا لەدەدات. حزبی ئێمە بەردەوام مۆدای کاری خۆی لەووی چالاکیی تەبلیغی و چالاکیی سۆشیال میدیا و چالاکیی مەیدانییەوە فراوانتر دەکات و چەندین کەمپەینێکی زۆر سازدەکات و دەستپێشخەری نوێ بەکاردەهێنێت.

ئەمسا لە ٨ی مارسدا ئێم جۆرە چالاکییە حیزبییانەمان بینی. من زۆر بە چێی باسی ئێم چالاکییانە دەکەم چونکە لەم بەرنامەیەدا کات نییە بۆ ماماڵەکردن لەگەڵ هەموویان. بەشێک لەو چالاکی و هەوشوێنانە سیمینار و وتارکانی ئۆنلاین بوون کە لە لایەن حیزب و ئەو دامەزراوانەی کە حیزب پشتیوانیان کردبوو هەڵکخرابوو. مینا ئەحەدی چەندین سیمیناری ئەنجامدا، شەشی ژنانە، ئێکس موسلیم، کۆمیتەی

خەبات بۆ ئازادکردنی زیندانیانی سیاسی و شیوا مەحبووبی سیمیناریان ئەنجامدا کە پێشوازییەکی باشیان لێکرا. سیمینارێک لە لایەن یەکەی حیزبەوە لە شاری قانکۆڤر بۆ زمانی ئینگلیزی ئاکخرا و تێیدا زیاتر لە هەشتا چالاکوانی بزووتنەوەی ژنگاریخوازی ژنان بەشداری کابوونەوەکەیان کرد. عەبدوڵا ئەسەدی و فیدراسیۆنی پەنابەران لە سۆشیال میدیا لاگۆ ئامادەبوونی پەنابەرانی ئێرانی لە تورکیا وتووێژکیان ئەنجامدا کە لە لایەن پەنابەرانی ئێرانیشەوە پێشوازی لێکرا. لەم سیمینارانەدا ژمارەیەکی زۆر لە بەشداربووان و وتاربێژان و نێردراوانی ئێران و دەرەوەی ئێران غەیرحزبی بوون و ئەمەش ئاماژەیە بۆ ئەوەندە کەمایەتییەکانی چالاکیی و پێوەندیەکانی حیزب و ئەو دامەزراوانەی کە حیزب پشتیوانییان لێدەکەن.

ئەم لایەنەکی چالاکیی بوو کە زۆر بەرفراوانتر بوو لە ساڵانی پێشوو. لایەنەکی دیکە دەستپێشخەرییەکانی وەک پاسکیلسواری بوو وەک ناڕەزایەتییەک لە دژی مافکانی ژنان لە ئێران کە لە لایەن کادیرانی حیزبەوە لە شارەکانی سوید و دانیمارک ئاکخرابوو. ئەم چالاکییە زۆر سەرکەوتوو بوو، بەتایبەتی لە شاری کۆپنهاگن و چالاکانی غەیرە ئێرانی بزووتنەوەی ژگاریخوازی ژنان لەم شارەش پێیوەست بوون بەم بزووتنەوەیە و ناڕەزایەتیان دەربڕی بەرامبەر بە نەبوونی مافی ژنان لە ئێران. به هه مان شێوه چه ند کلیپێک له نێویاندا کلیپی سروودی یه کسانی، که له لایه ن هه ڤسوڕاوانی کۆمیته ی خه بات بۆ ژگاری زیندانیانی سیاسییه وه ئاماده کرابوو، به شێوه یه کی به ڕفراوان له سۆشیال میدیا بڵاوکرایه وه و له لایه ن هه زاران که س پێشوازییان لێکرا.

من ئیتر ناچمە ناو باسی ئەو چالاکییە مەیدانییانەی کە لە ئێراندا دەکران، وەک کابوونەوە و لەدیوار نوسین و هتد.. کەکردنەوەی ئەمانە دەریدەخات کە حیزب لاگۆ نەبزی کەمەگادا نەبزی لە دەدات و هاوشان و لە چوارچێوەی ئەو بزووتنەوە مەزنەدا کە ئەمسا لە ناڕەزایەتی بەرامبەر بە مافکانی ژنان لە ٨ی مارسدا پێکهێنرا، ئاکێکی کارای هەبووە.

خەلیل کێوان: بەڵێ بەم وەسفەی ئەوە کردتان، خۆکی ئێران وەڵامکی تۆندیان دایەوە بە هەموو ئەو کەسانەی کە کەمەگای ئێران بە ئیسلامی دەزانن. زیاتر لە دوو دەیە لەمەوبەر کاتێک دەگوترا ئێران وەاتەکی ئیسلامی نییە، بەڵکو حکومەتەکەی ئیسلامییە، یان دەگوترا شەشی ئێران ژنانەیە ، زۆر کەس ئەو قسانەیان بە

زیادەڕەوی و ناواقیعی دەزانی. ئەمانە بە یەکەمجار لەلایەن مەنسور حیکمەتەوە باس کران – وەک زۆرێک لەدەستەواژە نوێیەکانی تر. ئێستا بازنەی بەکارهێنانی شەڕەشی ژنان زۆر فراوانە. کەس بە بیستنی ئەم وشەیە توشی سەرسوڕمان نابێت، بەڵام بەتە بەشێک لە فەرهەنگی کەمەگا و بە شتێکی ئاسایی وەردەگیرێت. شەڕەشی ژنان مانای چییە؟ ئایا بەو مانایەیە کە ژنان بە شێوەیەکی بەرفراوان بەشداری تێدا دەکەن؟ ئایا داواکارییەکانیان بەرجەستەیە یان ڕەهەندی ڕابەرایەتیان هەیە؟ مەبەستت چیە؟

حەمید تەقوایی: دەمەوێت بڵێم کە مەنسوور حیکمەت ئەمەی وروژاند، زۆرێک لە چەپەکان دژایەتیان کرد و بەو دەرئەنجامە گەیشتبوون کە شەڕەش شەڕەشی کرێکاری یان سۆسیالیستی نییە، بەڵکو شەڕەشی ژنانە. لە کاتێکدا واتاکە ئەوەیە کە شەڕەشی سۆسیالیستی، شەڕەشی دژە سەرمایەداری لە ئێراندا سیمایەکیژنانەی هەیە. ئەمەش ڕەنگە هەندێک لە هەزە چەپەکان کەشیان لێگرێ ئەم دەستەواژەدا هەبێت، بەڵام خۆشبەختانە لەسەر ئاستی کەمایەتی مەینەیی شەڕەش تا ڕادەیەک قبوڵ کراوە کە ڕەخنەی لاوانی ئەو حیزبە لە ژێر ئەم ناونیشانەدا بزووتنەوەیەکی ناڕەزایەتی و دامەزراوەیی ڕەخنەیە ، و چەندین چالاکوان لە ئێران و دەرەوەی ئێران لەم ڕەخنەیەدا کار دەکەن. هەروەک ئاماژەم پێدا، یەکێک لە سیمینارەکانی ڕۆژی ٨ی مارس لە لایەن ئەم دامەزراوەیەوە ڕەخنەبوو، زۆرێک لە چالاکانی ئێران و دەرەوەی وڵات پەیامی دەنگی و ڤیدیۆییان نارد و بەشداریان لەم سیمینارەدا کرد و تەنانەت کلیپێکی تایبەتیشیان بە ئەم سیمینارە ئامادە کرد. دەمەوێت بڵێم ئەمە شەڕەشی ژنان وەک چەمک و بزووتنەوە و دامەزراوەیەکی کەمایەتی جێگەوتووە.
پرسیارت کرد دەربارەی مانای شەڕەشی ژنان. ئەوە ڕاستییەکە کە ژنان لە خەباتی خەڵکی ئێراندا ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕن و لە زۆر حاڵەتدا لە پێشەنگی ناڕەزایەتییەکان، یان بە نموونە دایکانی ڕۆژهەڵاتان و بزووتنەوەی دادگاییکردن و دایکانی زیندانیانی سیاسی وەستاون زۆر بوێرانە دژی کەماری ئیسلامی. لە لایەکی دیکەوە، پرسەکی گرنگ کە شەڕەش لە ئێران دەبە چارەسەری بکات، چەوساندنەوەی ژنانە و هیچ گومانێک لەوەدا نییە. ڕاستییەکی دیکە ئەوەیە کە کەماری ئیسلامی بە سەرکوتکردنی ژنان، بە ئاپارتایدی سێکسی و بە جێبەجێکردنی گوڕترین هەڵاواردنەکانی دژی ژنان، لە ڕاستیدا هەموو کەمەگای زیندانی کردووە و خەڵی لە سەر پە ڕاگرتووە. ئەمە هەمیشە گوتوومانە ژیانی حکومەت بەستراوەتەوە بە تاڕەمووی قژی ژنانەوە. بە شێوەیەکیخوازراو و تەنانەت بە واقیعی وشکە. کەماری ئیسلامی بە

حیجابەوە هات و بە حیجاب دەوات.

ئەم ڕاستیانە لایەنە جیاوازەکانی شەڕی ژنان نیشان دەدەن. ئەمش ئەوە دەردەخات کە ژنان دژی هەڵاواردنی ڕەگەزی دژی هەموو سیستەمەکە و ئەو حکومەتە دەجەنگن کە ئەم جیاکارییەی بەسەر کەمەڕەگادا سەپاندووە. بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێراندا بە قووڵی سیاسییە، بە قووڵی دژە ئایینییە، بە قووڵی سەرنگونی خوازە، بە قووڵی داوای بەها مرۆییەکان دەکات و ئاڵای خۆیان هەڵکردووە. بە قووڵی مۆدێرن و مۆدێنییە. نەک تەنها داوای یەکسانی ژن و پیاو دەکات، بەڵکو داوای کەمەڕەگایەکی دوور لە خورافات و ئەخلاقی داڕزیو لە دژی ژنان دەکات. ئەمانە خەسڵەتەکانی شەڕشن. شەڕشێک کە لە ڕیشەی چەوساندنەوەی ژنان و ئایین و ئەخلاقدا دەدات.

ئەگەر حکومەت پشت بە بەمافی ژنان ببەستێت، بەرەنگاربوونەوەی ئەم بەمافییە هەرشکردنە سەر ژیان و ژیانی حکومەت، ئەمە بەو مانایە نییە کە شەڕش ئامانج و داواکاریی دیکەی نییە، و تەنیا پەیوستە هەڵاواردنی ڕەگەزی چارەسەر بکات. بەڵکو بەو مانایەیە کە شەڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا سیمایەکیژنانەی هەیە.
هەر شەڕشێک کە بیەوێت بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان بەو خەسڵەتانەی کە باسم کرد، نەک هەر لەگەڵ کەماری ئیسلامی بەڵکوو لەگەڵ تەواوی سیستەم و حکومەتی چینی سەرمایەداری مفتەخۆردا تەکلیفی خۆی یەکلایی بکاتەوە. بەم مانایە شەڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا ژنانەیە، یان بە واتایەکی تر شەڕشی ڕزگارکەری ژنان لە ئێراندا تەنیا دەتوانێت سۆسیالیستی بێت. بە ئەم شانازییەوە، دەستاتی ژنان لە کەمەڕەگادا، واتە ٥٠%ی کەمەڕەگا، بە ئەگەرێکی زۆر زۆر هەزکی گرنگ بە پێشخستنی شەڕشی سۆسیالیستی لە ئێراندا

خەلیل کەیوان: ئەوە بەچوونی هاوشوێتان لە سمینارێکدا سەبارەت بە ماوبەر و لەم دواییانەدا لە وتارێکدا لە ژێر ناوی "تایبەتمەندییە سۆسیالیستییەکانی بزووتنەوەی نوێی ڕزگاریخوازی ژنان" تان خستووە و وتتان کە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران دژی ئایین و دژە ئەخلاق و تابۆی دواکەوتووانەیە. دژی پۆستمۆدێرنیزم و گشتگیرییە، دژی ئیسلامی سیاسییە. لە کاتێکدا هێوتە فەمینیستە باوەڕستەکان لە جیهاندا ئەم تایبەتمەندیانەیان نییە. ئەم جیاوازییە لە چیەوە سەرچاوە دەگرێت؟

حەمید تەقوایی: لە ئێراندا بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان ئەو تایبەتمەندیانەی هەیە، چونکە زیاتر لە چل ساڵە حکومەتێک هەیە کە

هەژموونی ئایدۆلۆژی، سیاسی و فیکری، کولتووری و ئەخلاقی لەسەر بنەمای تابۆ، ئەخلاقی کۆمەڵایەتی و هاوردووی پیاوسالاری ، ئایین و یاسا دژە ئینسانیەکانی ئایینی دامەزراوە. و بەگشتی سەیرکردنی ژن وەک کالایەکی سێکسی و ئامرازێک بۆ چێژوەرگرتنی پیاو. لە ئێراندا ژنکوژی فەلسەفە و سیاسەتی فەرمی حکومەتە. تۆ تەنها ئەمە لە یاساکاندا نابینیت. لە یاساکاندا ژن یان هیچ مافێکی نییە یان بۆ نیوەی پیاو دادەنرێت، بەڵام مەسەلەکە زۆر لەوە زیاترە. کۆماری ئیسلامی حکومەتێکە کە بەرپرسان و ئیمامەکانی هەینی هێژانە لە مینبەر و میحرابەکانیانەوە خراپترین سووکایەتی و بێڕێزی بە ژنان بەئاودەکەنەوە، حکومەتێک کە دەستدرێژی سێکسی بە سەر کچێکی نۆ ساڵان لە ژێر ناوی هاوسەرگیری شەریعەت بۆ یاسایی دەکات، ئا حکومەتێک کە لە ژێر ناوی زەواجی سیغەدا شەرعیەت بە لەشفرۆشی دەدات ، حکومەتێک کە نێک هەر هێگری لە کوشتنی شەرەف ناکات، بەڵکو تەنانەت لە کۆمەڵگەدا بەرەوپێشیان دەبات. بەپێی یاساکانی تەڵاقنەوە و ئەخلاقی ئیسلامی، پیاو مافی ئەوەی هەیە ژن یان کچێکی بکوژێت کە بە بەچوونی ئەو "بە ئەخلاقی" یان پەیوەندیەکیان هەیە کە ئیسلام پەسەندی نەکردووە.
خۆکی ئێران لەگەڵ حکومەتێکی لەو جۆرەدا بەرەوڕوون. حکومەتێکی لەم جۆرە بزووتنەوەیەکی لە دژی خۆی هێکخستووە کە مشتێک لە ئاسمان دەدات. لە نووسینەکەمدا ئەم نموونەیەم هێناوەتەوە کە کاتێک فشار دەخەیتە سەر ئیسپرینگێک، ئەگەر دەستی لەسەر لابەریت، لە پلەی یەکەمدا ناوەستێت، بەڵکو چەندین جار باز دەداتە پشتەوە. دەخی ژنانیش لە ئێران هەر بەو شێوەیە. حکومەت، ئایدۆلۆژیای فەرمی، یاسا، پۆوپاگەندەی حکومەت، و سەرکوتکردن، زیندان و ئێشکەنجە و هتد، هەموو ئەمانە بە مافیەکی یەکجار زەر و دەکرە بەین، سوکایەتی و بێڕێزیکی یەکجار زەریان بە سەر ژناندا سەپاندووە لە کۆمەڵگای ئێراندا. ژنان لە دژی ئەم بارودۆخە ڕاپەڕیون و هەر بەیەش وزەیەکی زەبەلاح کۆکە بووە کە کاتێک ئازاد دەکرێت، کە لەدژی کۆماری ئیسلامیدێتە مەیدان، کۆمەڵگا دەکەوێت و داوای دوا دەستکەوتەکانی بە ئازادی ژنان دەکات. چیتر ڕازی نابێت بەو ئاستەی مافەکانی ژنان کە بە نموونە لە سەردەمی شادا هەبووە. یان تەنانەت تا ئەو ڕادەیەی کە ئەمڕۆ لە وەتانی ئەوروپادایە. ژنانی ئێران خوازیاری ئازادی بە چەندو چۆن و تەواو و کامڵیان دەوێت. وە ئەم ئازادییە لەسەر بنەمای بەها مرۆییە گشتگیرەکان دامەزراوە. ژنان لە ئێراندا ئەوە قبوڵ ناکەن وەک ئەوەی کولتووری ئیسلامی داوایان لە بکات کە ڕەچاوی "پۆوڕەکان"ی بکەن. ئەم پۆوڕانە هەمان تابۆی ئیسلامی ڕزیو و دژە ژنن. لە ئێستادا ژنان ئەم پۆوڕانە

دەشکێنن. پرسی تابۆ بوونی پەیوەندی سێکسی لەلایەن ئەو ژنانەی کە هاوسەرگیری سپیان کردووە شکێنراوە. ناڕەزایەتی تەنانەت بەرامبەر بەو نادادپەروەرییانەی لە ئاستی بنەماڕەدا هەن، ناڕەزایەتی دژبەین بەرامبەر بەو ئەخلاقە ڕیوانەی کە ژن بە شەرەفی پیاو دەزانن و بە "پاک و پاکیزەیی" ناوی دەبەن، ناڕەزایەتی دژی حیجاب و ئاپارتایدی سێکسی و هتد و هتد. ژنان لە ئەراندا خوازیاری فەرهەنگێک و پەیوەندیەکی ئینسانی و مۆدێرن، جیهانی و بە قووڵی لەسەر بنەمای یەکسانی هەمەلایەنەی نێوان ژن و پیاو دامەزرابێت و لە هەر شوێنێکدا توانایان هەبووە، لە جیاتیکردنی ئەو پەیوەندیانەدا بەشدار بوون. هەر لەبەر ئەمەشە کە بە بەوای من بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی ژنان لە ئێران دژە مەزهەبی و دژە ئەخلاقی و پیاوسالاری، گشتگیر و تابۆ شکێن و پێشکەوتنخوازانەترین و پێشڕەوانەترین تێگەیشتن و لێکدانەوە لە ئازادی و یەکسانی و بەدیهێنانی لە ئەراندا دەخوازێت .
بەداخەوە ئەمە ئەم تایبەتمەندیانە لە بزووتنەوەی فەمینیستی باڵادەست لە جیهاندا نابینین. چونکە، لە بنەڕەتدا، ئەو بەچوونانەی کە بەسەر ئەم بزووتنەوەیەدا زاڵ بووە، کە زۆر لە دواوەی ئەو داواکاری و ئەو ئاڕایەی کە ڕێزگارێک لەلایەن بەرژوازی لیبراڵ و دیموکراتەوە بەدەستەوە گیرا بوو. ئەمڕۆ پەستمۆدێرنیزم لە فەزای فیکری ڕێژاوادا باڵادەستە. واتە تیۆرێک کە باوەڕی بە بەها مرۆییە گشتگیرەکان نییە و تەنانەت باوەڕی بە پێشکەوتنیش نییە و پێی وایە بەها لۆکاڵی و نەتەوەییەکان لەسەر بنەمای ئایین و میللەتە و نەتەوەیی پێناسە و دیاری دەکرێن. ئه مه ش له سه ر ئه وه ی که زۆرێک له فەمینیسته کان و ته نانه ت ئه و بزووتنه وه یه ی که خەیان به چه پ داده نێن حیجاب و بورقا به به شێک له کولتوری "ژنانی موسوڵمان" ده زانن و چاویان دەبەستن له ئاست کوشتنی ناموسی ته نانه ت له وڵاتانی ئه وروپیشدا. ئەم مەیل و هەڵوێستە ژن ئازاد ناکات، ملکەچکردنی بە یاسا ئایینییەکانی دژە ژنەکان، نەتەوەیی و خزمکییەکان و هەر لەبەر ئەم هەکارەیە کە بە تەواوی لە خاڵی پێچەوانەی بزووتنەوەی ڕادیکاڵی ڕزگاریخوازی ژنان لە کەمەنگای ئەراندایە.

خەلیل کەیوان: لە قسەکانی ئەوە دەتوانین بڵێین کە تاکە وڵامێ بە کێشەی چەوساندنەوەی ژنان سێسیالیزمە. وەک لە سیمینارەکە و ئەو بابەتەدا کە باسم کرد بە ڕوونی باست کردووە. تە وتت فەمینیزم لەم سەردەمەدا تەنیا دەتوانێت فەمینیزمی سێسیالیستی بێت. وە ڕوتە سیاسییە دەسەڵاتدار و باڵادەستەکانی جیهان، حکومەت و حزبەکان و

تەنانەت هێوت و بزووتنەوە تەقلیدییەکانی ئەستاش وەک چارەسەرکیان نییە بۆ ئەو نایەکسانیانەی بەسەر ژناندا دێت. بۆچی وا بیر دەکەیتەوە؟ مەبەستت ئەوەیە ژن تەنها لە کۆمەڵگەیەکی سۆسیالیستیدا دەتوانێت ئازاد بێت؟

حەمید تەقوایی: بەشێک لە هەزە چەپەکان پێیان وایە تەنها سۆسیالیزم دەتوانێت ژنان ئازاد بکات. بەڵام بەڕای من لە هیچ تیۆرییەوە ئەمە وا نییە. لە هاوکێشەی شیکاری و ئەبستراکتەوە ژن لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا ئازاد دەکرێت، بەڵام لە پراکتیکدا ئەمە هیوونادات و هزگاری ژن بە کردەیی بەستراوەتەوە بە هزگاربوونی کۆمەڵگا لە هەژموونی سەرمایە. بۆچی وایە ؟بۆ دیاریکراوی لەبەر ئەوەی کە بەرژوازی دەستی لە شارستانیەت و بەهاکانی کۆمەڵگەی مەدەنی شاردووە کە پێشتر شانازی پێوە دەکرد.

ئەمە نەک هەر لایەنگرەکی هزگاریخوازی ژنان و هەر فەمینیستێک کە بڕاستی دژیەتی ژن ئازاد بکات، دەبێت سۆسیالیست بێت، بەڵکو دەبێت هەموو دیموکراتێک شۆڵگیر بێت، دەبێت سۆسیالیست بێت، هەموو لایەنگرەکی هاستەقینەی مافەکانی مرۆڤ دەبێت سۆسیالیست بێت، هەرکەسێک دژایەتی هەر جۆرێک بێت لە جیاکاری دەبێت سۆسیالیست بێت. چونکە بەرژوازی بە هیچ شێوەیەک دان بە جیاکاریدا نانێت. جیاکاری پێی دەوترێت جیاوازی کولتووری! جیاوازی شارستانیەتەکان و شێوەی شارستانیەتەکان! دیارە ئیسلام کە ژن بە مۆکی پیاو دەزانێت، شارستانیەتێکە، ئایینی هیندۆسیش کە پێی وایە ژن دەبێت لەگەڵ مردەکەیدا بسوتێنرێت، شارستانیەتێکە، هەروەها کولتوری پشکۆوتوو و مەدەرنیش شارستانیەتێکە!
ئەمە ئەو دەخڵیە کە بەرژوازی دروستی کردووە. لینین دەیگوت هەموو دیموکراتێک پێویستە سۆسیال دیموکرات بێت. ئەمەش پێویستە ئەمە درێژبکرێتەوە بۆ بەرەنگاربوونەوەی هەموو هاوارەنگ. هەر چالاکوانێکی هاستەقینە لە بزووتنەوەی هزگاریخوازی ژنان دەبێ سۆسیالیست بێت. هیچ هێگایەکی تر نییە. هەر کەسێک بیەوێت هەساری زەوی و ژینگە بپارێزێت، دەبێت سۆسیالیست بێت. ئەمە تەنانەت کاک بیل گەیتس سەرمایەدارە بەناوبانگ و خاوەنی کەمپانیای مایکرۆسۆفتیش ئەمە دەڵێت. ئەو دەڵێت تاکە چارەسەر بۆ گەرمبوونی جیهان سۆسیالیزمە. پێویست ناکات مارکسیست بیت، تەنها پێویستە واقیعبین بیت بۆ ئەوەی بزانیت وەک چامی پرسی ژن، پرسی تێکدانی ژینگە، پرسی سەرکوت و دیکتاتۆری، تەنانەت نکۆلیکردنی مەدەنیەت و کۆمەڵگەی مەدەنی ئەمە هەروایە لە دەستی سۆسیالیستەکاندا. لە

ووی فەلسەفی و ئایدۆلۆژی و کۆمەڵایەتی-سیاسیەوە بەرژوازی دەستی خۆی لە کۆمەڵگەی مەدەنی شەردووە. ئەوان کۆمەڵگەی مەزایکی خۆکی ئایینییان تیەریز کردووە و بانگەشەی بە دەکەن.

بەیە تەنانەت هەموو چالاکیکی مەدەنی شۆڵگیر دەبەت سەسیالیست بەت. هەرکەسێک کە بەها بە شارستانیەت و پێشکەتوخوازی لا گرنگە و هەرکەس پێی وایە کە خۆکی گەی زەوی ئارەزووی بنەەتی هاوبەشیان هەیە و ئازادی بە هەموو دانیشتوانی گەی زەوی یەک مانای هەیە؛ هەرکەسێک پێی وایە ئازادی ەەژیی نییە، خەشگوزەرانی ەەژیی نییە، یەکسانی ەەژیی نییە، دەبەت سەسیالیست بەت. زەرینەی ەەهای خۆکی جیهان بەم شەویە بیەردەکەنەوە، بە پێچەوانەی پەستەمدەرنیزمی لەسەدا یەکەکانەوە. وە تەنها سەسیالیزم دەتوانەت ئەم ئایدیاە و خواستی خۆکی جیهان بەدیبهێنەت.

بەگومان مەبەستم سەسیالیستەکانی جەری کۆمەنیزمی کرێکاریە. هەندێک چەپگەرا هەن خەشویستی پەستەمدەرنیزمیان قووت داوە. لە نەو چەپەکانی ەەژئاوا کە ئەمە لە تەنیشت حەسەن نەسروەا وەستاون. پەویستە وازیان لە بەنن، بەەام سەسیالیست و کۆمەنیستە واقیعیەکان نێک هەر ئاەای زگاری ژنیان بەدەستەوەیە، بەەکو ئاەای شارستانیەت و مەدەرنیزم و پێشکەوتوخوازی و پەوەرکانی ئینسانیەکانیشیان بەدەستەوەیە. بەیە پەویستە بگوترێ بەو هەلومەرجەی کە بەرژوازی لە دونیادا دروستی کردووە، بەم ەەوتە پاشکشەیەی کە بەرژوازی بەسەر جیهانیدا سەپاندووە، بزووتنەوەی زگاریخوازی ژنان تەنیا دەتوانەت بزووتنەوەیەکی سەسیالیستی بەت.

١١ی مارسی ٢٠٢١

راپەڕ مەحمود، بریکاری پیشەیی خانووبەرە

بەخەربەیت!

من راپەڕ مەحمود بریکاری پیشەیی خانووبەرەم..

خاوەن ماڵ بێت، یەکەمجار کڕیار بێت، فرۆشیار بێت، یان وەبەرهێنەرێکی بۆ ئۆزموون بێت – تۆ لە شوێنی گونجاوداییت!
من هەموو جۆرە زانیارییەکی یارمەتیدەر و سەرنجڕاکێشم هەیە بۆ هەموو پڕۆداویستییەکانی خانووبەرە.
هەر کەسێک ئارەزووی کڕین و فرۆشتن یان وەبەرهێنان لە بواری خانووبەرەدا هەیە! دڵتەنگ بزانی چۆن کاردەکات؟ یەکەمجار کڕیارێ؟ بۆ دووەمی! هەموو وەڵام و یارمەتییەکانمان لەبەردەستە کە ئێوە پێویستتانە.

ئامانجمان: ١.

پابەندبە بە مامەڵەکردن لەگەڵ پڕۆداویستییەکانی خانووبەرەت بەوپەڕی چاودێری و پیشەیی. بە باشترین شێوە خواست و پڕۆداویستییەکانتان بۆ فراهەم دەکەین، وە دڵسۆزی و متمانەی درێژخایەنتان بۆدەست بهێنن.

پەیوەندیمان پێوەبکە:

416-230-0431
905-915-9503
905-225-6502
Rapar.mahmood@gmai.com
www.flagshiphomes.ca
2970 Drew RD, 214A
Mississauga, ON
L4T 2H3

فەرمانبەر.. پشکۆ ناکام

.....لە ووتارێکی پێشووترما باسم لەوە کردبوو کە تەسلیم بوونی حکومەتی بە ناو قەوارەی هەرێم بە ئەمری واقیع ، وەک تەسلیم بوونێ لە شێوا و لایەنی براوەی بژاردەی هەر بە چەک کردنی لایەنی دیکەو واز ناهێنێ ، بەڵکو ئەتوانێ پارچە بە پارچەی جلەکانیشی پێ دابکەنێ ، ئەمە لەژیکی شێوێ ، هەستەمیش بیت کە تەسلیم بوویت دەستەاتت سفر هیچ بەدەستەوە، ، هەر چۆنێ لەوەتەی ئەم هەم بە ناو قەوارەیە بە کاری تایبەتی ئەمریکا و ئەوروپا دروست کراوە هەر خروقاتێکی کرد بە"کە لە ژماردن نایەن" و هێنرابەتەوە سەرخەت هاواری کردوە کە "قابیلی قبوڵ کردن نیە"!!! بەڵام لە پێناوە بە تەشبوز بەم لایەن و ئەو لایەن خەی گەیانەتە بەغا و گوێ ایێی خەی اگەیانوە وەک ئەوەی لەسەر فرەشتنی نەوت ەووی یا و بە ناچاری ئەوەی قابیلی قبوڵ نەبوو بە مەمنونیەوە قبوڵ کرا.، چونکە ژمەکەی هەولێر کە پشتی بە تورکیا بەستوە بە هانایەوە نەهات نەک هەر پشتی تەکرد و بە ناردنە دەرەوەی نەوتەکە مەرجی خەی هەیە کە ئەکرێ بەپین ئەو مەرجانە بە دەستەاتی هەولێر وەک"شۆڕ" وایە و زەحمەتە خەی لەبەریا بگرێ...
دوای گەانکاریێکانی پەژەی بودجەی عەاق ، ئەونەی تر دەستەاتدارانی هەولێر دەست بەسراو ئەکا ولە ەووی بژاوێوە بە خەک دەروو کردنەوێکە و ەگا نایا "کالعادة" کە هەر پارە گەشتە هەولێر یەکسەر خەشنەش بکرێ و بە مووچەش عەینەن تاس و عینەن حەمام چاوەێ پارەکەی بەغا بن..!! دەستەاتدارکانی هەولێر دەماری ملیان وەک وایەری مولیدە ئەستوور بوە و هاواریان ئەگاتە عەرشی ئاسمان : ئەی هاوار ، بەغا قووت و مافی خەکی کوردستان ئەخوا،، ، بەڵام تا ئێستا خەک ئەوەی بەغای بە ئاسایی وەرگرتوە و یەک ملیگرام ناەزا نیە بگرێ زەریشیان پەخەشێ کە بارگرانی ئابووری لە سەریان سووک ببێ ، ناەین هەموو بارەکە چونکە دەستەاتی کوردی کارەکی وای بە بژەوی خەک نەکردوە وا بە ئاسانی بەتەوە مایەی خەی، وای لە هاتوە بەزاری و تەەیی خەک وا ئەکات کە داپۆسینی دەستەاتی کوردی لە لایەن هەچ کەس و لایەکەوە بە خەک پە ی خەشێ و وا ئەزانێ بە تەسکینی خەی ئەوە دەسەات دائەپۆسێ ، نوکتەش ئەوەیە کە بە ناو حکومەتی هەولێر باس لە قووتی خەک ئەکا ، دیارێ

مەبەستی لەو قووتەیە کە لە خۆک ئەدزرێ و بەرپرسی واش هەیە تەیارەی تایبەتی خۆی هەیە !! ئەو قووتەی مەزەخانەی خانەوادەیی پێ دروست ئەکرێ!! جگە لەوەش سەرانی هەولێر باس لە "مافی خۆک ئەکەن!! ئەو مافەی کە بتەوێ چی بەیت ئەبێ وەک فرێزەر هەر لە مەشکتا بێ و نەیدرکێنی دنا هەر هستێکی سەدان شەق و چەن ساڵک گرتنی بێ دواوەیە ، لە کاتێکا دەسەاتی بەناو هەرێم بەغا بە شەقنیست و .. و.. تاوانبار ئەکا بەرامبەر خۆکی کوردستان هەنگاوەکانی بەغای پێ خۆشە و دەستخۆشیشی لێ ئەکا ، تێ بینی دەسەات ئەو خۆکەش بە شەقنی لێ قەدەم بات ! دەسەات ئەبێ باش لەوە تێبگات کە تەوگلانی ماف و قووتی خۆک لە هاوارەکانیانا موزایەدەیە نەک خەم خواردن ، گەر لای خۆک خەم خواردن بوایە هەبەتە پشتگیری لە هاوارەکان ئەکرد ، خۆک ئەونە یاغنیش نیە جیاوازی نەوان موزایەدە و پەرەشی نەکات کە وەک جیاوازی میوان ی تورکی و سوپای تورکی وایە..
کار وا بەوا قەوارە و بەناو هەرەمەکە وا بچووک ئەکرێتەوە تا ئەگاتە ئاستی هەردوو مەجلیسەکەی "تشریعی"و"تنفیذی" ی ئێیام زەمان ، ئەو کاتەش دەسەاتدارانی هەرێم بە ئیش نابن چونکە ئەونە کانە جاش و ئەمین عام و موستەشاریان لە ناویانا هەیە کە پەوستیان بە هەبژاردن نابە بەی خۆکی بە ئەزموونیان لەو بارەیەوە زەر هەیە کە ببنە ئەندامی هەردوو مەجلیسەکە و کوردیش دەسەاتی هەر ئەمنە وەک "فەرمانبەر"
""""""""""""""""""

ئێران.. داواکاری لە دیکتاتۆریەت یان نەهێشتنی دیکتاتۆریەت؟.. عەبدولڕەحمان گۆرکی

لە سەرەتای مانگی نیسانی ئەمساڵدا، دەسەاتی دیکتاتۆری ئێران، مانەوەی خۆی لە چەکردنەوەی

لەسێدارەدانی گەنجانی ئێراندا بینیوە! چونکە لاواز بووە و لە لاوازترین دەخی مانەوەدایە. ئەم دەسەڵاتە بە مانەوە خۆک لەسێدارە دەکات. دەزانێت خۆکی ئێران ئەم دەسەڵاتیان ناوێت و پێیان لەسەر ڕێگای ڕووخاندنی دەسەڵاتدایە و بەیارییان داوە دەسەڵاتی دیکتاتۆریەتی ویلایەتی فەقیهی بخەنە خوارەوە!

بەرەبەیانی ڕۆژی هەینی ٢٩ی بانەمە (گوڵان)ی ئەمسال، جەللادەکانی دەزگای نادادوەری بە فەرمانی عەلی خامنەیی و سەرەڕای ناڕەزایەتی بەربڵاوی ناوخۆیی و نێودەوڵەتی، لە کردەوەیەکی تاوانکاریدا، سێ بەندکراوی ڕاپەڕین، ساڵح میرهاشمی (٣٦ ساڵ)، مەجید کازمی (٣٠ ساڵ) و سەعید یەعقوبی (37 ساڵ)یان، دوای چەند مانگێک ئەشکەنجەی جەستەیی و دەروونی، بە تەمەتەی محاربە(دژایەتیکردنی خودا) لە سێدارە دا. فاشیزمی مەزهەبیی دەسەڵاتدار، هەی لەسێدارەدانی ئەم سێ کەسەی بەوە ڕاگەیاند کە لە کاتی ڕاپەڕینی گەل لە شاری ئیسفەهان و لە مانگی خەزەڵوەری ساڵی ڕابردووەدا! ژمارەک لە هەزە سەرکوتکەرەکانیان سزا داوە!

بە پێی هەواڵ و زانیارییە بەاوکراوەکان، ڕژێمی دەسەڵاتدار لە مانگی دووەمی ساڵی نوێی ئێرانیدا زیاتر لە ١١٢ کەسی لە سێدارە داوە. لە سەردەمی حوکمەانی دیکتاتۆری ئایینی، "ئیعدامکردن" بەشێکی دانەبڕاو بووە لە بوون و مانەوەی ئەم دەسەڵاتە تا ئەمڕۆ. بە وتەی شارەزایانی کاروباری ئێران، ئەم ڕژیمە ئەگەر "تەنها بە یەک ڕۆژ" دەستبەرداری لەسێدارەدان و ئەشکەنجەدان و سەرکوتکردن بێت، دەستبەجێ دەڕوخێت. چونکە سەرکوتکردنی خۆک لەلایەن حکومەتەوە و ناڕەزایەتی خۆک بەرامبەر بە حکومەت لە لوتکەدایە. ئەم سەرکوتکردنە لە هەموو لایەنە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووریەکاندا بوونی هەیە. نزیک بە نیوەی دانیشتوانی ئێران لە ژێر هێڵی هەژاریدان. زیاتر لە 120 هەزار کەس لە خۆکی ئێران بە دەستی ئەم حکومەتە کوژراون و هیچ بنەماڵەیەک لە ئێراندا نابینی کە لە ستەمی ئەم دەسەڵاتە سەلامەت دەرچووبێت!

لە لایەکی ترەوە "موقاومەتکی ڕەسەن" لە دژی ئەم دەسەڵاتە بوونی هەیە کە خاتوو (مریەم ڕەجەوی) سەرکردایەتی دەکات. نەیارانی ڕەسەنی دەسەڵات، خەبات دەکەن لە پێناو ڕووخاندنی ئەم ڕژێمە. هەرچەندە لە سەردەمی ڕاپەڕینی ئەمدواییەی خۆکی ئێراندا، بە وتنەوەی دروشمی لادەرانە و جێبەجێکردنی پڕۆژەی جەراوجێری کۆنەپەرستانە و کۆلۆنیالیزم، هەوڵی بەدەنگەکردنی ڕاپەڕین دراوە، بەڵام خۆکی ئێران، لە پەیوەند لەگەڵ دەزگای ڕێبەرایەتی ڕاپەڕین، توانیویانە کۆنتڕۆڵی دەخۆکە بکەن و ڕێگاکان بەسەر پلانی کۆنەپەرستانە و کۆلۆنیالیزمدا دابخەن.

ئەم موقاومەتە کە هێزە سەرکیەکەی. (سازمانی موجاهیدینی خەلکی ئێران)ە و لە (ئەنجوومەنی نیشتمانیی موقاومەتی ئێران)دا دەرکەوتووە، ئێستا زیاتر لە جاران توانیویەتی مەیدانەکە لە سەرانسەری ئێران و دەرەوەی ئێراندا، (لە رووی دیپلۆماسی و نەوددەوەتییەوە) گەورەتر بکاتەوە و تەنگ بە رژێم هەڵبچنێت و خواستی سەرکەی خەلکی ئێران (واتە رووخاندنی دیکتاتۆریەت لە ئێران)، لە (سەرو)وی داخوازییەکاندا بپارێزیت.
ئەنجوومەنی نیشتمانیی موقاومەتی ئێران هاوپەیمانییەکی سیاسیی هەرە دێرینە لە مێژووی ئێراندا کە لەسەر دوو بناغەی "ئازادی" و "سەربەخۆیی" دامەزراوە، ئەم ئەنجومەنە لە هاوینی ساڵی ١٣٦٠ لە تاران و لە لایەن بەڕێز (مەسعوود رەجەوی)ەوە دامەزراوە و خاوەن پەکهاتەی "دەسەڵاتی سەبەر(دوورخراوە لە ئێران)"ە کە "دابینکردنی ئازادییەکان" و "وەدیهێنانی مافە ڕەواکانی هەموو چین و توێژەکانی خەڵکی ئێران" لە بەرنامەیدا. ئەو بەرنامە و پلاتفۆرمە کە تا ئەمڕۆ لە مێژووی ئێراندا ناوازەیە، بناغەکانی ئەم ئەنجومەنە لەسەر بنەمای فرەیی، کەماری، جیاکردنەوەی ئایین لە دەوڵەت و سکۆلاریسم دامەزراوە و بە درێژایی پێشهاتە سیاسییەکانی پەیوەست بە ئێران تاقیکراوەتەوە و دەوڵەتمەند کراوە و متمانەی خەڵکی ئێرانی بە لای خۆی ڕاکێشاوە و ڕێژیمی بەرفراوان لە کەمەگەی جیهانیش پشتیوانیەتی. هەر بۆیە ئەو ئەڵتەرناتیڤە ساختانەی کە لە چەند مانگی ڕابردوودا نەردرابوونە گەڕپانی ڕاپەڕین، زەر بە خەرایی کاڵبوونەوە و تواونەوە!
ئێستا کە لە مانگی نۆیەمی ڕاپەڕیندایین، کەمەک ڕاستی حاشا هەڵنەگر هەیە:
یەکەم. دەسەڵاتی دیکتاتۆری ئایینیی ئێران، سەرەڕای ئەو گەمە و مانۆڤرە جۆراوجۆرانەی کە تا ئەمڕۆ نیشانی داوە، گەیشتووەتە کۆتایی هەڵی مانەوەی خۆی و خەڵکی ئێرانیش سوورن لە ڕووخاندنی. کەدەنگیەکی ڕوونی بەچوون هەیە کە ئاماژەیە بە "ڕووخاندنی". چاوخشاندنێک بەسەر ڕاپەڕینی ئەمدواییەی خەڵکی ئێراندا، ڕاستیەکی وەهای تەمار کردووە!
دووەم. ڕوانینەکی ڕاستەقینە بە سەر مێژووی ئێران و ئەوەی لە ڕاپەڕینی ئەمدواییەی خەڵکی ئێراندا بەدیکرا، بۆتایبەتی ئەوەی لە شارەکانی ئێراندا بینرا و وەک لە دروشم و داخوازییەکانی خەڵکی ئێراندا دەرکەوت، ئاماژەیە بە ئەو ڕاستییەی کە "دەخەکە ناگەڕێتەوە بە ڕابردوو". خەڵک نە دیکتاتۆریەتی ئایینی دەسەڵاتداریان دەوێت و نە ئەوەی بگەڕێنەوە بە دیکتاتۆریەتی پێشووی شاپەرستی. لە ژێر ڕۆشنایی ئەم ڕاستیەدایە کە هەوڵی

کۆنەپەرستانە و کلۆنیالیزم بە گۆڕاندنەوەی دەستاتی پاشایەتی بە ئێران لە تراویلکە بەدەر نییە و ناتوانێ بکەوێتەوە سەر پێ!
سێیەم: لەسەر ئەرزی واقیع و لە گۆڕەپانی کردەی کۆمەڵایەتیدا، دیکتاتۆری لە ئێران، جگە لە "ئەنجومەنی نیشتمانیی موقاومەتی ئێران" هیچ بەدیلێکی دیکەی نییە. واتا ئەم ئەنجووەنەی نوێنەرایەتی خواستی خەڵکی ئێران دەکات. واتا بەدیلێکی راستەقینە کە خاوەن "پڕۆگرامی کۆمەڵایەتی"، "دەزگا و پێکهاتەی بەڕێوەبردنی دەستاتی دوارۆژ"، "مۆژووی کردەیی و متمانەپێکراوی خەڵک" و خاوەن "بەرنامە و پلاتفۆرم"ێکە لەسەر بنەمای "ئازادی" و "جیاکردنەوەی ئایین لە دەوڵەت" و سەربەخێیی" و پێکهاتەیەکی "دیموکراتیکی و کۆماری" کە لە لایەن جەماوەری خەڵکی ئێران و کۆمەڵگای جیهانییەوە ناسراوە.
لە کۆتاییدا، دوا بەدوای لەسەدارەدانی سێ گەنجی خەڵکی ئیسفەهان، خانمی مریەم رەجەوی رایگەیاند: رژێمێک نییە زوحاکی مار لەسەر شان لە ئێران، بەمبەستی پاراستنی دەستاتی ڕەش و لەسەرەمەرگی ویلایەتی فەقیهی، و لە ترسی راپەڕینی گەل، خوێنی گەنجان نەڕژێت. رژێمی ئاخوندی بە بە سەرکوت و ئەشکەنجە و لەسەدارەدان توانای یەک ڕۆژ حوکمەانی نییە و تاکە ڕێگای رزگاربوون لە رژێمی خاوەن ئەشکەنجە و لەسەدارەدان، "راپەڕین" و "خەباگری"یە. خانمی رەجەوی وتیشی: بکەردەویی لە دژی دەستاتێک، کە شەرمەزاریە بە مرۆڤایەتی هاوچەرخ، بە زەقی، بە پێچەوانەی بنەما ناسراو و گشتگیرەکانی مافەکانی مرۆڤ لە جیهاندا.
هەر ڕژێک کە تەدەپەت، ئەم راستییە زیاتر و زیاتر دەنگ دەداتەوە کە "سەردەمی داواکردن لەم دەستاتە، کۆتایی هاتووە" و ئەوەی کە دەبە ببێت، "خەبات و تەکۆشانە بە ڕووخاندنی دیکتاتۆریەت لە ئێران" و هیچ ڕێگەیەکی دیکە نەماوەتەوە!

عەبدولڕەحمان گەورکی، نووسەر و شرۆڤەکاری سیاسی

کەسی نەشیاو لە شوێنی

شیاودا.. رزا شوان

لەوتەی دەوڵەتێک بە ناوی عێراق لە (١٩٢١) دا، لە لایەن بەریتانیاوە دروستکرا و باشوری کوردستانیش بە زەر خرایە سەر ئیمپراتۆریەتی عێراقەوە. تا ئەمڕۆش لەسەر بنەمای (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا) عێراق بەڕێوەدەبرێت. ئەگەر کەسی شیاویش لە شوێنی شیاودا هەبووبن یا هەبن زەر دەگەمەنن. هیچ سوودێکیشیان بە کورد و کوردستان نەبووە لە کورد کوشتن و کوردستان کاولکردن زیاتر. نەبوونی پڕانسیپی " کەسی شیاو لە شوێنی شیاودا" لە حوکمڕانی دەوڵەتی عێراقدا، شوێنەوارێکی کاولکەر و ماڵوێرانی و ترسناکی دروستکردووە. سامانێکی زۆری عێراق بە فیڕۆچوون. باجی ئیمانە و سیاسەتە چەوتانەش، بە تایبەتی گەلی کورد داوێتی و دێیدات و بەتە قوربانی. بە نموونە لە ڕژێمی بەعسی ڕەگەزپەرست و شۆڤێنی عەرەبدا، چەقۆشەن و سەرسەریەکی وەکوو (سەدام حوسەین) بوو سەرکەماری عێراق، بەڕێوشت و ناسەن و چاوشکێکی وەکوو عەریف (عەلی کیمیاوی) کرایە وەزیری بەرگری. چیان بەسەر گەلی کوردمان بە تایبەتی و گەلی عێراق بە گشتی هەنا؟ ئەمڕۆش بە گەندەیی (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاو) دەگەڕێتەوە. چونکە ئەمانە و زەربەی وەزیرکانیان و کاربەدەستە باڵاکانیان، هیچ خەسڵەت و مەرج و پێویستییەکی سەرکردەیی و بەڕێوەبردنی، ئەو پۆست و شوێنە هەستیارانیان تێدا نەبوو. وەنەبێ دەسەڵاتدارانی ئێستای عێراق لە دارودەستەکەی سەدام باشترین. هەڵگری هەمان قایرەسی ڕەگەزپەرستی و دژەکوردن. کەمەڵێک میلیشیای چەکداری لە یاسا دەرچوو و بەکرێگیراو، دەستیان بەسەر دەسەڵاتی عێراقدا گرتووە.

گەندەیی بەتە شەرپەنجەیەکی کوشندەی ئیمڕۆیە، بەتایبەتیش لەو وڵاتانەی کە لایەن چەند کەسێکەوە، یا پارتییەکەوە دەسەڵات و پۆست و پایە گرنگ و باڵا و هەستیارەکانیان، لە بنەماڵە و کەسوکاری خۆیان و خزمانیان قورخکردووە. دەستیان بەسەر ئابووری و دارایی و کەمپانییەکان و سەرچاوەی داهاتدا گرتووە، فەرمانگە و دەزگاکانی حکومەت لەژێر ڕکێف و کۆنترۆڵی

خیانەتدایە. هەزی چەکداری داپڵاسین و سەرکوتکردن و دەمکوتکردنیان هەیە. لە زمانی هەژ زیاتر هیچ زمانێکیتر نازانن.

قورخکردن و دەساودەسکردنی دەسکەوتات لە بنەماڵەدا و بوونی (کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا) لە باشووری کوردستاندا، گەورەترین هەکاری شکستی دەسکەوتات و دواکەوتن و تەشەنەکردنی گەندەڵی و وەرانکردنی ژێرخانی ئابووری و ستەم و چەوسانەوە و نایەکسانی و نادادپەروەریی کۆمەڵایەتی و ئیفلیجکردنی پێشکەوتن و گەشەکردنی ئابووری و پێشێلکردنی یاسا و ڕێسا و دەستوور و بێکاری و کۆڕەوڕی و هەژاری و برسێتی و دزیکردن و بەرتیل وەرگرتن و پاشاگەردانی و بەفیڕۆدانی سامانی گەل و کابووندەوەی سەز و خشڵویستی و هاوبەستەبوون بە کورد و کوردستان و بەفیڕۆدانی خوێنی هەزاران شەهیدی گەلەکان و بێ هیوایی و بێزاری و ڕەشبینی و کەچکردن و نەبوونی خزمەتگوزاری، دەزانرێت. هەی هەموو ئەم نەهامەتیانەی گەلەکەمان بە نابەدی و نەشیاوی و خەسڵەتی دەسکەوتاتی ئەمەی هەرەمی کوردستان دەگەڕێتەوە. تا دێت قەوارەی هەرەم بچووکتر دەبێت.

پێشتر دەوترا (کەسی شیاو لە شوێنی شیاودا) ئەم قسە نەستەقە، جوانترین ڕستەیە لە مێژووی مرۆڤدا، ئەم قسەیش پێ بە پێستی ئەم پێندە کوردییە ڕەسەنەمانە، کە دێت (نان بە نانەوا و گۆشت بە قەساب). بەڵام لە ئەمەدا بە پێچەوانەوەیە، کەسی نەشیاو لە شوێنی کەسی شیاو دایە. نان لەلای قەساب و گۆشت لە لای نانەوایە.

زانای بە ناوبردن (جۆن ماکسوێل) دەڵێت:" گەر کەسێک لە شوێنێکدا دابنرێت کە لە کارەکێیدا نابەدەد بێت، کارەکەی ئەنجامەکی باشی نابێت".

گەر گەل و نیشتمانێک، نەزان و هیچ لەبار و هەگبە بەتاڵی ڕێشنبیری و سیاسی و ئیداری بەدەوی بەرێت، دەبێت پێشبینی چی لە داهاتووی ئەو گەل و نیشتمانە بکەین؟؟

(سوکرات) دەڵێت: "دەسکەوتات پیاوان گەندەڵ ناکات.. بەکوو گەر هاتوو گەمژەکان بخرێنە دەسکەوتاتەوە، ئەوان دەسکەوات گەندەڵ دەکەن".

گرنگترین ئەو مەرج و خاڵەتە سەرکییانەی پێویستە لە سەرکردەی لێهاتوو و شیاو و دڵسۆزدا هەبن (پسپۆری، ڕۆشنبیریی گشتی، توانای سەرکردەیی، ڕووشت، خۆسەپێن، بەرژەوەندی نەویستی تایبەتی) بەڵام بەداخەوە سەرکردەکانی کورد، هیچ لەو مەرجانەیان تێدا نییە. چونکە لەسەر بنەمای بنەماڵەیی و عەشرەتی و حیزبی و دەستچێنی و خزمەنە و تەشی ڕەستن و پاوانان و مەسینە بە هەڵگرتن، پست و دەستاتیان وەرگرتووە. زەربەشیان پایە بە پایەی ئیداری و سیاسیدا سەرنەکەوتوون.

دانانی کەسی نەشیاو لە شوێنی شیاودا، کارەسات و تاوانە دژەهەق بە گەل و نیشتمان. نهێنی سەرکەوتن و پێشکەوتن و بەختەوەریی گەلان و وڵاتان، دەگمەنتەوە، بە بوونی سەرکردە و بەرپرسانی دڵسۆز و خەباختکەر و پسپوری شیاو لە شوێنی شیاودا.

بەداخەوە نە کاربەدەستانی باڵای دەوڵات، نە سەرکردەکانی حیزبە دەوڵاتدارەکان، هەرگیز ئامادەنین دەست لە پست و لە کورسییەکانیان هەڵبگرن. ئەوان وەکوو قیر و زفت بە کورسی و پستەکانیانەوە نووساون و بە هیچ کلۆجێک بڕیان نادەن.

بەگومان شوانی دڵسۆز و وریا و بەئاگا، مەڕەکانی بە جوانی دەڵەوەنێنن و لە گورگ و لە دەعبا دەیانپارێزێت. بەڵام گەر هاتوو شوانەکان خۆیان گورگبن، ئەوسا چارەنووسی مەڕەکان چیدەبێت ؟؟ چونکە شوانی ناپاک زۆر لە گورگ خراپتر و دڕندەترە.

کورد وتەنی (تا ڕەجەب سەرپاکمان بێت.. حاکمان لەمە باشتر نابێت) بارودۆخی کورد و کوردستان تابێت خراپتر دەبێت باشتر نابێت. چونکە سەرکردەکانی کورد کافامی سیاسی و بەڕێوەبردن، هیچ ماستەرپلانێکی ستراتیژیی نەتەوەیی کوردییان نییە. لە هەموو گەمە سیاسییەکان و دیپلۆماتییەکاندا دەڕاون. نابەلەدن و توانای پێشبینی و خوێندنەوەی ورد و گریمانەیان بە داهاتوو نییە. ناتوانن بە وردی ناخی بڕانبەرەکانیان و نیاران بخوێننەوە. بۆیە هەمیشە خۆیان تاو و دەڕاون و شکستیان هێناون. بەڵام بەباک بوونە و بەباکن، وەک ئەوەی نە بایان دیبێت و نە باران. زۆر بەداخەوە ڕۆژێك لە ڕۆژان بەخویاندا نەچوونەتەوە، پەند و وانەیان لە

هێز و دەسەڵاتدن و شکستیهێنانیان وەرنەگرتوون. تادێت خراپتر تەدەکەون. بەئاگان لەو پیلان و تەڵەانای داگیرکەرانی کوردستان بۆ گەلەکەمایی بە سیناریۆی ناسنامەی کورد دایانڕشتوون. هەمان سیاسەتی (پەرتکە و زاڵبە) لەگەڵ کوردا بەکاردەهێنن.

جارێکیان سەدام حوسێنی گەورەگەڵا، لە دیوەخانێی سەرکەکانی عەشیرەتەکانی شاری رەمادی، لە رۆژئاوای عێراق دانیشتبوو. سەرکەکانی عەشیرەتە عەرەبەکان داوایان لە سەدام کرد چەکیان بداتی، ئەمانیش و وەکوو سەرۆک عەشیرەت و خەڵکی کوردەکان، فەوجی خەفیفە (جاشایەتی) دەکەنەوە. سەدام پێیووتن: ئەوەی بە کورد دەکرێت بە ئێوە ناکرێت. سەرکەکانی عەشیرەتە عەرەبەکان گرژبوون و وتیان: چۆن پێمان ناکرێت؟! سەدام بە یەکێک لە پاسەوانەکانی وت: کەاشینکەفەکەت بدە بە دەستی ئەو سەرۆک عەشیرەتە عەرەبەوە. ئەویش چەکەکەی داپێی. سەدام پێیووت: فەرموو ئەوە چەکە و براکەتی پێ بکوژە. سەرۆک عەشیرەتەکە وتی: من چۆن دەستم لە براکەی خۆم دەچێت و بیکوژم؟! ئەمە بە من ناکرێت. سەدام حوسێن وتی: بەڵام ئەمە بە کورد دەکرێت و ئامادەیە براکەی خۆی بکوژێت.

زۆرم پێ سەیرە کە لە تەلەفزیۆنەکاندا قسە دەکەن و خەیان هەڵدەکەشن و باسی چاکسازی دەکەن و منەت بەسەر خەڵکیدا دەکەن. کام چاکسازیتان کردووە؟ بە وادەزانن خەڵکی هێندە گێلن هیچ نازانن و هیچ نابینن؟ چاکسازی بە موزایدەکردن و بە قسە ناکرێت بە کردار ئەنجام دەدرێت.

لە هەموو ئەمانەش خراپتر و قەزەنتر، ناڕەک و خاخەرن، هەمیشە شەرکانیان لەسەر قورخکردنی دەسەڵات و ئاغایەتی و کورسی و پێست و پارە و جانتاپەکردن و بەرژەوەندیی کەسی و حیزبیتانە، نەک لەسەر بەرژەوەندیی نەتەوەییمان. هەموو شتەکانیشیتان کردوون بە دوو بەشەوە، دوو ئیدارەیی، دوو هێزی پێشمەرگە، دوو ئاسایش، دوو… دوو… گەر وا بێوات، بە دووری نازانین، کە لە چوونە ژوورەوە بە ناو شارەکانی هەولێر و بە سلێمانی، لە بازگەکاندا بە بە پاسپۆرت و ڤیزە، ڕە بە هیچ کوردێکی دانیشتووی شارەکانی ژێر دەسەڵاتی یەکێتری نەدەن، تەنانەت گەر بە سەردانیش بێت.

سەد کەبووندەوە و دانشتنیان پێکەوە کرد. بەڵام هەموویان بە (هیچ) کۆتاییان هات. چونکە دەسەز و راستگۆنین، نەوان ناختان و زمانتانن، پردەکە لە درۆ و رق و بە متمانەیی و بە بەڵایی و ...هتد. هەر لایەکتان بووندە بە نەکەری، دەوڵەتێکی داگیرکەری کوردستان. بە کورتی ئەوە (لەسەر ئەوە ڕکەوتوون.. کە ڕکنەکەون).

کەی جارێک لە جاران بە دڵپاکی و نیەتباشی و دەسزیوەوە پێکەوە دانیشتن؟؟ کەی جارێک لە جاران بەرژەوەندیی باڵای گەلەکەمانتان خستە سەرووی بەرژەوەندیی کەسی و حیزبایەتیتانەوە؟ کەی.. کەی. باجی ئەم هەموو کارەسات و نەهامەتییانەش، گەلە داماوەکەمان داوەتی و دەیدات. ئەوانە ڕاستییەکانن، ئەگەرچی وتنی ڕاستی تاڵن.

بە ئەوانەی هێڵ تێگەیشتوون، یان بە هێڵ تێدەگەیەندراون.. هوشیار برایم

درۆ، یان نەفامیەکی زۆڕ کە دەڵێن ئەردەغان لە تورکیا و باکوری کوردستان لە نێو کوردان دەنگی لە هەدەپە زیاترە، (وانیە).

هەدەپە و پەکەکە کە تەمەن و هێزیان بە بڕاورد لەگەڵ دەوڵەتێکی 700 ساڵی و سوپایەکی 600 ساڵی ناهاوسەنگە، بە خەڵاگریەکی گەورە و قوربانیەکی زۆرەوە، ئینجا توانیویانە ئەوەندە کوردەی لایەنگریانن بەننەوە بارێک کە بڕگری لە هەبوونی خۆیان بکەن، ئەوەی تا ئێستا کردوویانە و بەو ئاستیان گەیاندووە، وەک ئەوەیە بە دەرزی بیر-یان کێشبێت، بۆیە ئەگەر ئەو هاستیانە لەبڕچاو نەگیرێن، بگومان دەکەوینە هەڵسەنگاندنکی سەقەت و بە واتا!.

هەر بە زانیین:

– ژمارەیەک لەو 27 شارە کوردستانیەی باکوور، ئێستا زۆرینەی

دانیشتوانەکەی کورد نەماون، لە هەندەکیان نیوەن، یان ئەو بە چەلەک کوردانەن، لە ئەنجامی سیاسەتی 100 ساڵەی نکۆی و قەکردن، دروشمی(چەند بەختەوەرم کە تورکم) یان قبوڵکردوە.“

– دەنگدەرانی شارە کورستانیەکان تەنیا خۆکی شارەکە نیین، بەکو سەرباز و پۆلیس”کە سوپایەکن” و فەرمانبەرانی دەرەوەش کە لەوەن، لای ئەوان دەنگ دەدەن و لەسەر شارەکە حساب دەکرەن.

– بەشێک لەو کوردانەش کە ناوکیان لە جاشێتی بەاوە، وەک پیشەی کەنی خۆیان، دەنگ بە حزبی دەسەڵات-سیستەم دەدەن، پێش ئەردۆغانیش دەنگیان بە ئەجەوید و تانسۆ و دیمیرەیل دەدا، هەمیشە خۆیان فرۆشتووە.

– شۆڕ و هۆداوە وەرانیەکانی 30 ساڵی ڕابردوو، هەروەها نەداریی و هەژاری، ناچاریکردوون بە دەزینەوەی کار، کەچی گەورەشارەکانی تورکیا بکەن.

– سەیری ئیستێنبڵ بکەن، هەدەپە تەنیا لەوە 11 پەرلەمانتاری بردەتەوە، بە ناڕەن هەدەپە چەن توانیوێتی 10%ی کەی ژمارەی دەنگدەرانی ئەو شارە تورکیە بباتەوە !

– ڕەوشی جوگرافیی باکووری کوردستان بە هەرەمی کوردستان مەچوەنن، هەڕێکی گەورەیە، ئاخر لەخڕانیە کە هەدەپە بەرنامەکەی بە تەواوی تورکیایە و هاوپەیمانیەش لەگڵ چەپ و دیموکراتە غەیرە کورد دەکات.

لەرە لە هەرەم، هەندە بە ناو شرۆڤەکار، ڕاگەیاندنەکانی دەربار و ئیسلامی سیاسیش، هەرچی ڕاستدەبێتەوە، شۆڵم کۆرم حوکمی ناڕاست و بۆەژدانانە دەدات، بە نەزانی بۆت یان بە ئەنقەست، دەکەونە خزمەتی نەیار و دەزگا دەندە و چەواشکارەکانی دەوڵەتی تورک و شۆڵ تایبەتەکەی و بەشداردەبن لە هەوەی سینەوەی ڕەحی ئازادی و لاوازکردنی متمانە بەخەبوون.

جا ئەگەر بەراوردکیش بکرێت، فەرموون ئەو هەرەمکی فیدرالی، بە دەستوور چەسپاو و دانپێدانراو ناتوانن بپارێزن، دە خەتان بخەنە شوێنی هەدەپە و ئینجا دەزانن بەرخودان و فیداکاری چییە و قسە و حوکمی بندیوار و بە مەسرەف چییە!

کـــورتەچیرۆك/ قوزلقـــورت..
عبدالرحمن بامەرنی

ئەڤە رۆژا بەهنزی و گوتیە قوزلقورت، ئەدی خۆو نەکەفتیە چاڤان و ئۆو قوزلقورتە ژ مەژیە وی دەرناکەڤیت. چەند سەرە خوە دانیتە سەر بالیفکێ، هشتا تەمارا خۆو چاڤێن وی نەگرتین، دەنگەك دێ جرفکێ ڤەئیخیت و ئێکسەر بەژنی خوە رابیتەڤە و چ نەفرەتکا هەی، لخوە بارینیت، ژبەر وێ بەهنژینا، نێ ل دەم و جهێن خوە یێن گونجایی.
چیرۆکا وی و خۆو بێ رامان بوو، جامێرکی گوتە: "پێدڤی چ دەرمان و چارەسەریان ناکەت، خوە ب تشتەکی ڤێ مژویل بکە". ل چەند شڤێن ئێکێ، ل ءسمانەکێ رەشە تاری، ستێر دئینانە بەرچاڤێن خوە و ئەڤە ستێرەك و ئەڤە دوو ستێر و ئەڤە سێ ستێر و ب هژمار سیهـ ستێر دخاندن و بیرا وی ناهێت جارەکێ ژی گوتبیت، ئەڤە ستێرا سیهـ و ئێکێ و دا خۆو چاڤێن وی گریـت. لێ دگەل دەربازبوونـا حەفتیەکێ، ئەدی شوینا ءسمانی، کوتانا پەزێ جیرانێ وان دهاتە بەرچاڤێن وی و دا دەرێ کوتانێ ڤەکەت و دەست ب داکرنـا وان کەت، ئەڤە بـزنەك و ئەڤە دوو بزن و ئەڤە سێ بزن و ئەڤە بوونێ سیهـ بزن و ئەدی دا نقومی خۆو بیت و حەفتیەکێ ژی ب هژمارتنا بزنان ڤێ، دەرباز کر. د شڤێکێ دا دیت، یێن بوینێ سیهـ و ئەك بزن و جارەکا دی پەرێ وەکی بەرێ، خۆو ژ چاڤێن وی زیزبوو. رۆژا پاشتر قەستا جیرانێ خوەکر، بزنێن وی هژمارتن و بزنا سیهـ و ئێکێ ژێ کری و بزن ڤەکوشت و بزن گورا و گوشتێ بزنێ پارچێ پارچێ کر و هەر پارچەك بێ ئێکی وەك خەر فرەکر و بتنێ سەرێ بزنێ ما. ب شڤێ قارقارا سەرێ بزنێ، نێ بتنێ خۆو ژ چاڤێن وی ڤەرڤاند، بەلکو ژ نڤینێن خوە ژی رڤی.
ئەڤ ئێکێ درۆژ بوو و مەزنترین کێشا وی بێ نڤستن، بیر ل وی کەسی کـر، ئۆو گـوتیـە قوزلقـورت. لبـەر مـەزا وی راوەسـتیا، تبلا خـوە درەـژکرێ نـاڤ چـاڤێن وی و گـوتـە: "قوزلقـورت بـێ تـێ و هنـدی ئێکێ تـێبیت"، دەنگێ وی نێ بتنێ د ئاڤاهیڤێ دەنگڤەدا، بەلکو خوە یێن ل سەر جادێ، کولانێ، ل تاخی و ل باژێری هەمیە ل بەر مەزا سێدای خرڤەکرن و هەمیان گوتنێ: "تێ عافیەت بیت، ئۆو قوزلقورتێ…" و ژ هینگێ وەرێ، ئەڤێن ل سەر جادێ، ئەڤێن ل کولانێ، ئەڤێن ل تاخی و ئەڤێن ل باژێری ب شڤێ تێر دنڤن و سێدا ژی پێڤا قوزلقوتێ، دگەل

تفا خۆ دادعویریت..!

بنەمای سیاستی ئەمەئینسانە.. حەمید تەقوایی.. وەرگێرانی: کاوە عومەر

بنەمای سۆسیالیزم ئینسانە. ئەم هەستە کورتەی مەنسوور حیکمەت تەنها دروشمێک یان حوکمێکی تیۆری نییە، بەڵکو گوزارشت لەو هاستییە دڵکات کە لە بەرنامەی دونیایەکی باشتردا بە هەموو سیاسەت و بزووتنەوە و کردەیەکی تاکتیکی حیزبی ئەمە نیشان ئەدات. بناغەی بەرنامە دنیایەکی باشتر، بە بەشایەتی هەر بەگ و پێگرافێکی، ژگاری و یەکسانی و خۆشگوزەرانی مرۆڤ و فەلسەفە و بنەمای هەر بزووتنەوە و خەباتێکی کردەیی حیزب جگە لەمە هیچی تر نییە. ئەمە لە هەموو بوارەکانی خەباتدا بەشدارین، لە خەباتی هشتەیی و هەموو ەژەی کرێکارانەوە تا هەڵمەتی دژ بە بەردبارانکردن، لە بەرگریکردن لە مافی پەنابەران و کۆچبەران تا ووبەووبوونەوەی کوشتنی شەرف لە ئەوروپا و لە ەخنەگرتن لە یاسای کار سەبارەت بە "کاری هەرزان و کرێکارانی بەدەنگ". " بە بەرگریکردن لە ماف و ەزگرتن لە منداڵان، ئەمە لە هەموو شوێنێک ئاڵای ئینسان و ژگاری ئینسانمان بەرزکردەتەوە." وە لە هەموو ئەو بوارانەدا ئەمە لە دژی کەنەپەرستی سەرمایەداریی هاوچەرخ لە فەرمە سیاسی و تایبەتکانیدا وەستاوین، دژی نەزمی نوێ جیهانی و دیموکراسی بازاڕی ئازاد و ئیسلامی سیاسی و ناسیۆنالیزم و نەتەوە پەرستی. داکۆکیکردن لە ماف و کەرامەتی ئینسان نەک هەر لە بەرنامە و سیاسەتکانی حیزبدا، بەڵکو لە باشترکردن و باشترکردنی ژیانی خەڵکیدا هەر ئەمە، لە وەدیهێنانی کردەیی جیهانێکی باشتر لە هەموو ئاست و بوارێکی مومکین، هاوکات بنەما و… ەبەری کارەکانمان. ئەمە تاکە لایەنین کە لە ئەپۆزسیۆندا سەرچاوەی کاریگەری بووین. هەزاران پەنابەر و کۆچبەری ئێرانی لە ئەمریکا و ئەوروپا، هەزاران ژنی چەوساوەی دەستی ئایین و ناسیۆنالیزمی کەنەپەرستی کورد لە سلێمانی، ئازادیخوازانی ناڕازی دژی بە کوشتنی شەرف و کچانی گەنج کە

قوربانی ژنۆسایدی فەرهەنگین لە سوید و دانیمارک، هەزاران ئازادیخواز لە دەوروبەری جیهان لە هەمەتەکەمانەوە دژی بەردبارانکردنمان. ئەوان پشتگیریان کردوو و دەیکەن و شایەتی ئەو ڕاستییە دەدەن. ئەمە ئەوەندەی حزبەکی ئۆپۆزسیۆن بتوانێت ژیانی خەڵکمان باشتر کردووە.

بەڵام ئەم دەستکەوتانە هەمووان سنووردار و کاتین و قابیلی لەسەندنەوەن. ناکرێ گەڵانی قووە و بەردەوام لە ژیانی ملیۆنان کەس لە ئۆپۆزسیۆندا دروست بکرێت. ئەمەش، بەدیهێنانی تەواوەتی پلانی دنیایەکی باشتر و خۆشگوزەرانی و یەکسانی و ئازادی مرۆڤەکان لە هەموو کەمەگەدایە، تەنها بە دەستبەسەرداگرتنی دەسەڵاتی سیاسی مومکین دەبێت. دەسەڵاتی سیاسی کلیلەکە بۆ ئەوەی لە ڕەخنەگرتن لە جیهانی هەبووە بچین بۆ گۆڕینی جیهان، ئەمە دەماوەت دەسەڵاتی سیاسی کەمەگەی چینایەتی بوخەنێت و مرۆڤایەتی ڕزگار بکات، بەڵام ئەمە تاکە حزب نییە کە خەبات دەکات بۆ دەستبەسەرداگرتنی دەسەڵاتی سیاسی. ئەمە ئامانجی هەر حزبەکی ئۆپۆزسیۆنی جدییە کە بگاتە دەسەڵات. ئەوەی ئەمە لە هەڵەکانی تری ئۆپۆزسیۆن جیا دەکاتەوە، ئامانجمانە بۆ بەدەستهێنانی دەسەڵات و ناوەڕۆکی ئەو ڕژمەیە کە دەماوەت لە ئەراندا دایمەزرێنین. هەر لایەنێکی دەسەڵاتدار چی دەکات و چ جۆرە ڕژمەک بنیات دەنێت، زیاتر لە هەموو شتێک، لە ناوەڕۆکی ئەو ناڕەزایەتی و ئەو ڕەخنانەی کە لە ئۆپۆزسیۆندا وروژاندوویەتی دەتوانی تێبگەی. ئەو کەسەی کە بەیەک دەستی ناکۆکی لەگەڵ وڵی فەقیە هەیە و دژایەتی لە سەدارەدان و بەردبارانکردن دەکات بەهەی ئاشکرای بوونی ئەو تاوانانە، ئەوەی کە بە لابردنی شیروخورشید لە ئاڵای سەرنگ تێکدەچێت و نیگرانە لە یەکپارچەیی خاک و گەلانەوەی ئەو سە دوورگەی لە کەنداو بە "دایکی نیشتیمان"، نیمچە شێخێک، کە تەواوی ئیدیکالیزمەکەی لە "سنووردارکردنی پاشا و شێخ"دا کورتکراوەتەوە، ئەم جۆرە ڕەخنەگرانە گەلانکاری لە ژیانی خەڵکدا بەدی ناهێنن. نە ڕەخنە و ناڕەزایی ئەوان پێوەندی بە ئازاری خەڵکەوە هەیە، نە پلان و بەرنامەی بەڕێوەبردنی کەمەگایان پێوەندی بە هیوای خەڵکەوە هەیە. بنەمای کارەکانیان ئینسان نییە، چین و سیستەمێکە کە بەرژەوەندی لە ژێردەستەیی ئینساندایە. پاراستنی سیستەمی هەبوو. دەزینەوەی شۆنێک لە نەزمی جیهانی نوێدا. گەلانەوەی ئەران بە بانکی جیهانی و سندوقی نوودەوڵەتی پارێ.

ڕەخنەی حیزبی ئەمە لە کەماری ئیسلامی لە ئاستیدا ڕەخنەش لەم جۆرە

ئەپۆزسیۆنی. مەحاڤە ڕەخنەی قوول و ڕادیکاڵ لە سیستەمی کۆماری ئیسلامی بەڵام ڕەخنە لە نێیارانی ناشۆڕشگیری کۆماری ئیسلامی نەگریت، ئەو هەزانەی کە هەرێەکێیان بەجۆرێک دەیانوێت پایەکانی سیستەمی هەبوو بپارێزن. پێوەر و مەحەکی ئێمە لە ڕەخنەگرتن لەو هەزانە، لەو ئایدیاڵ و بەرنامە و سیاسەتانەی کە خستوویانەتە پێشەوە، لە مامەڵەکردنیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی و لە مامەڵەکردنیان لەگەڵ خەڵکدا، هەمیشە ئینسان، کەرامەت و شکۆی ئینسانی و ئازادیی و یەکسانی و خۆشگوزەران ئینسان بووە و دەبێت..

ئێمە بە ئاسەی ڕووخانی کۆماری ئیسلامی، پرسی جێگرەوەی ڕێژیم لە گەڵ پانی سیاسی ئێراندا بووەتە پرسێکی سەرەکی و هەموو حیزبەکان و هێزە سیاسییەکان هەوڵستیان لەو بارێیەوە گرتووە. لەم بوارەشدا پێوەرمان دەنگ و ئیرادە و بەرژەوەندی خەڵکە. لە ڕوانگەی حیزبی ئێمەوە، شۆوازی تەقلیدی، کردەیی، ڕاستگۆ و خەرای جێبەجێکردنی دەنگ و بڕچوونی خەڵکە لە دیاریکردنی سیستەمی ئایندەی شۆڕشدا. شۆڕش دەرکەوتنێکی ڕاستەوخۆ و ڕووتی عەزم و ئیرادەی جەماوەری مەزنی خەڵکە بە دیاریکردنی حکومەت. ئێمە پراکتیکترین و لە هەمان کاتدا دیموکراسیترین ڕێگایە بە لابردنی کۆماری ئیسلامی و دامەزراندنی سیستەمی خوازراوی خەڵک و ڕێک هەمان هەکارە بە میتەدی خوازراوی حیزبی ئێمە لە دیاریکردنی سیستەمی ئایندەی شۆڕشدا . تا ئیرادەی خەڵک و بەشداری ڕاستەوخۆی خەڵک لە پڕۆسەی ڕووخاندنی کۆماری ئیسلامیدا فراوانتر و هەمەلایەنەتر بێت، زیاتر دەتوانرێت ئەرکی ڕادیکاڵ و تەواو لەگەڵ سیستەمی هەبوو و دامەزراندنی کۆماری سۆسیالیستی دیاری بکرێت. و دیسانەوە، بەتەواوی بە هەمان هەکار، ئەپۆزیسیۆنی ڕاست، وەک ئەپۆزیسیۆنی دووی خەرداد، دژی شۆڕش وەستاوە. ئێم هەزانە لە ڕاستیدا نەک هەر لە پلانی ڕیفراندەمدا، بەڵکو بە تەزی نافەرمانی مەدەنی و ئاگادارکردنەوەی خەڵک لە توندوتیژی لە شێوەی کۆماری ئیسلامیدا دژی شۆڕش ڕاپەڕیون و تەواو سەروشتییە و چاوەڕوانکراوە کە ئێمە ووبدات. ئەو خەڵکەی شۆڕشیان بە ئازادی و ڕزگاری کرد، ناکرێ بە پاشایەک، بە یەکپارچەیی خاک، بە ئاڵای سێ ڕەنگ، ئیسلامی سووری ڕەجەوی، یان سیستەمی ئایینی نەتەوەیی کە کەمەک لە دەخی ئێستا باشتر بن، بنەردرێنەوە ماڵەوە. سەروشتییە ڕێگای گەیشتن بەو ئامانجە ئایدیاڵ و سیاسیانەی کە مرۆڤایەتی لەدەستیدایە، هەزی هەشیار و ڕەکخراوەی خەڵک نییە، بەڵکو ڕووبەڕووبوونەوەی ئێم هەزیە.

لە بەرانبەردا حزبی ئێمە هەمیشە جەخت و پشتی بە هەزی وشیار و

ڕزگاربوونی خەڵک بەستووە. پەسەندکراوەکانی ئەم دواییەی دەفتەری سیاسی، بەیارنامەی مافی خەڵک بۆ دیاریکردنی سیستەمی ئایندە و جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان، پشتبەستن بە کەسانی ئاگا و ڕزگاربوو وەک بنەمایەک بۆ دیاریکردنی سیستەمی حکومەتی داهاتوو لە ئێراندا دادەنێت.

ئەم بەڵگەنامانە ڕایدەگەیەنن کە نوێنەری شوراکان و جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان مەرجی پێشوەختەن بۆ زامنکردنی مافی خەڵک بۆ دیاریکردنی سیستەمی داهاتوو. لەم بەڵگەنامانەدا پرسی دیاریکردنی حکومەتمان لە ناوەڕۆکی حکومەت جیاکردۆتەوە. بەگومان لە دنیای واقیعدا، وەک لە سەرەوە ڕوون کراوەتەوە، ئەم دووانە بەتەواوی پێوەندییان بەیەکەوە هەیە، بەڵام دیزاینە جیاجیاکەی ڕێگەمان پێدەدات باوەڕی خەمان لەلایەک و بە دەنگ و بڕچوونی خەڵک لە دیاریکردنی حکومەت، لەلایەکی دیکەشەوە بۆ قبووڵکردنی جەماوەری خەڵک، ئامانج و ئایدیاڵە مرۆییەکانی حیزب و کۆماری سۆسیالیستی ئاشکرا بکەین. ئەمە بۆ قووڵی باوەڕمان وایە کە خەڵک کۆماری سۆسیالیستی لەو هەلومەرجەدا هەڵدەبژێرێت کە بگەکانی جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان بە شێوەیەکی یاسایی یان دیفاکتۆ لە کەمپەینەگادا جێبەجێ کرابێت. بەیە بگەکانی جاڕنامە و پشتبەستنمان بە نوێنەرانی شوراکانی خەڵک تەنها تاکتیکێکە کە بە پێی هەلومەرجی ڕۆژ هەڵنەبژێردرێت، بەڵکو بڕیارێکە لە ستراتیژ و پلانی بەردەوامی بانگەشەی هەڵبژاردنمان. بەهەی ئامانج و سیاسەتکانمانەوە، بەهەی تەوەر و ناوەڕۆکی ئەو حکومەتەی کە پێشنیاری دەکەین، پێویستمان بە ئازادی و دڵشداری هۆشیارانە و ئازادی کەسانی ڕزگاربوو هەیە. و هەربۆیە پابەندبوونمان بە جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان و بە شوراکانەوە بەرنامە و پرەنسیپەکە. شورا و جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان خەڵک لە گۆڕپانەکەدا دەهێنەوە و لە سەرەوە ڕێگا لە کودەتا و ئابڵوقە دەگرن و ڕێگری لە بە لوبنانکردنی کەمپەینگا دەگرن.

بانگەوازی ئێمە بە حزبەکانی دیکەش لەسەر ئەو پرەنسیپ و چوارچێوە بنەڕەتییە دامەزراوە. هەر هەڵەکی سیاسی بانگەشەی ڕزگرتن لە بڕچوونی خەڵک بکات، دەبێت پێشوازی لە جاڕنامەی ئازادیە سیاسییەکان بکات. هەموو هەڵەکی سیاسی ئەپۆزسیۆن، بە گوێدانە جۆری حکومەت و ژمارەک کە دەیەوێت، دەبێت پابەند بێت بە هەلومەرجی ئازادی خەباتی سیاسی. ئەگەر هەمووان بڕیار خەڵک دەبە هەڵیبژێرن، ئەوا ڕوونە کە ئازادیە سیاسییەکان دەبە هەمووان قبووڵیان بکەن.

لەگەڵ باوبوونەوەیجانامەکەدا،حزبی ئێمە جارێکی دیکە خێکی خستە ناوەندی سیاستەوە.

ژانویەی ٢٠٠٣ – هەفتەنامەی نێینتەرناسیونال ١٤١